

ММ і СВІТ

WE AND THE WORLD

**УКРАЇНСЬКИЙ
МІСЯЧНИЙ
МАГАЗИН**

Ціна:

Німеччина — 0.70 ДМ

Франція — 50 фр.

Бельгія — 10 фр.

Англія — 2 шіл.

Австралія — 2 шіл.

США — 0,25 дол.

Канада — 0,25 дол.

Аргентина — 2 пез.

У всіх інших краї-

нах — рівноварт-

ність 25 ам. центів.

Р. І. * СЕРПЕНЬ 1950 * Ч. 3.

Наші представники за кордоном:

Аргентина:

Denysiuk Nykola, c. Carapaligüe
790, Buenos Aires, Rep. Argentina

Австралія:

Orest Pytlar, 11 Heeley St. Paddington, Sydney, N.S.W. Australia

Англія:

B. Skorobohatyj 31 Castleside Road
Newcastle upon Tyne, 5. England

Бельгія:

Zybenko Roman, 9 rue des Brasseurs, Louvain, Belgie

Бразилія:

Natalia Dubycka, Curitiba, Rue Brigadeiro Franco 521, Parana Brasil

Голландія:

Jaroslav Milanytsch, Culemborg, Ridderstraat 42 b., Nederland

Парагвай:

Wyslotskyj Iwan c/o Greg. Gowdak, Carmen del Parana, Paraguay

США й Канада:

Mrs. Wolodymyra Smyk, c/o Joseph Zayatz, 320 S. Wilbur Ave, Syracuse N. Y., USA

Франція й Півн. Африка:

Mr. Mazur C., Ing. Chem., 1. Av. Pasteur, Moissy-Cramayee / Seine et Marne / France

Зі змісту цього числа:

Одяг робить людину

На блакитному Побережжі

Знання — основа віри

Виквіт зеленої дреговини (з «блатної» Одеси 20. років)

Мек Артур (з серії: Великі люди)

Броди (тіні й світла)

Життя й гумор

Дурисвіт Сталін

Що ви знаєте про сон

Тиф не буде вже небезпечний

Фрагмент старого українського театру (О. Левитський)

Ред Вінгс програють 1:10 (з циклу: Наші спортові прем'єри)

На Цуґшпіце (з циклу: Рідними й чужими шляхами)

Модне-жіноче-елегантне

Як купують жінки

Жінка — шеф поліції

Загадки

Передплатники журналу «Ми і Світ» в тих країнах, де ще не зорганізоване представництво, можуть пересилати гроші або безпосередньо до Адміністрації в Німеччині (Mittenwald/Karw. Jägerkaserne, Deutschland) або на руки представників в інших країнах.

Ціна одного числа журналу в усіх країнах виносить 25 ам. центів. Замовляючи журнал, просимо, по можності, вплачувати передплату згори за чотири числа.

МИ И СВЕТ

український місячний магазин

Друкується накладом Видавничої Спільки «Ми і Світ»

Головний редактор і ліценціят: Микола Колянківський.

Черенки й склад: Іван Мельник. Друкарня й кліші: «Себальдус-Ферляг».

Адреса Редакції і Адміністрації:

Mittenwald / Karw., Jägerkaserne, Bayern, Deutschland,

„We and the World“ — Ukrainian Monthly Magazine.

EUCOM, HQ Civil Affairs Division, United Nations Displaced Persons Authorisation No. 347.

Publisher: Mykola K o l a n k i w s k y j; Printer: Sebalduß-Verlag, Nürnberg; Circulation — 5000 copies.

МИ І СВІТ

український місячний магазин

Рік 1

Серпень 1950

Ч. 3

Одяг робить людину

Я був чотирнадцять днів у домі божевільних. Лиш не думайте, що я був хворим! Ні. Я відмальовував там у каплиці старі образи.

Під час моєї праці я познайомився з лікарями та деякими хворими. Серед моїх знайомих був також один божевільний, що видався мені розумнішим за його товаришів. Кожного разу, вертаючись з проходу, він відхилив двері до каплиці, ставав на порозі та цікаво приглядався до моєї праці.

— Добрий день, майстре! — вітав він мене щоразу. Опісля, постоявши хвилину мовчки, він відходив.

Щойно через кілька днів я запитався його, чи цікавить його моє мистецтво.

— Ні, — відповів він ввічливо, — я цікавлюсь вашим одягом.

Мене здивувала його відповідь і я підійшов до нього ближче. Його очі пильно вдивлялися в мій халат. Це був зовсім зви-

чайний халат, замазаний фарбами.

— Вибачте, — запитав божевільний, — чи всі малярі носять такий підперезаний халат?

— Може так, а може це лиш моя забаганка.

— Ах так, — сказав він, помітно заспокоєний. — Бо це має велике значення! Саме одяг...

Він хотів ще щось сказати, але завагався. Я зрозумів, що це вагання, мабуть, якась боязка соромливість, яка не дає йому висловити своєї думки. Тому я заохотив його:

— Говоріть! Я переконаний, що воно буде дуже цікаве.

Ми вийшли в садок та посідали на лавочці. Він ще вагався.

Щойно згодом, оглянувшись довкола, промовив пошепки:

— Я дуже небезпечний!

— Справді? Чому?

— Я вам кажу, що я дуже небезпечний. Тому мене замкнули. І мають повну слухність.

Така людина як я — це велика загроза для громадянства. І громадянство борониться.

Після цього він намагався перейти на іншу тему, але я не дав себе обдурити.

— Це зовсім інша тема! — сказав я. — Про це розкажете мені іншим разом. Тепер цікавить мене одяг.

Мої слова розвіяли останні рештки його недовір'я. Він ще хвилину подумав, а потім сказав:

— О, так, одяг — це переважлива річ!

Але я бачив, що його думка про одяг не набрала ще повних форм, тому зумисне почав заперечувати його твердження.

— Я зовсім іншої думки. Я не думаю, щоб одяг був аж таким важливим.

Я осягнув те, що бажав.

— Ви не вірите, що одяг робить людину? — сказав божевільний. Чи ви не знаєте, що той, хто зле одягнений, не знайде ніякої праці, а коли її має, то може її швидко втратити? Саме з цієї причини втратив працю мій батько. Чи ви не знаєте, що й останній недотепа, добре одягнений, ходить ситий, а зле одягнений геній голодує? І ви не вірите, що одяг робить людину?

Ану одягніться в генеральський одяг, тоді побачите, що кожний вояк буде вас з поща-

ною здоровити. А переодягніться за волоцюгу, то не мине й десяти хвилин, а вже матимете на спині якусь скриню чи інший тягар. Або спробуйте переодягнутися за духовника та сядьте в сповідальницю: за одну хвилину знатимете стільки людських таємниць, що їх ви не довідалися би й за десять років.*Або переодягніться за прошака. Побачите, що до вечора назбирається у вашому капелюсі чимало гроша!

Мені можете вірити, бо я говорю з власного досвіду.

Як мені було тридцять років, я дав пошити собі новий одяг. Це був пам'ятний день! Вперше в житті пощастило мені мати все нове й елегантне: капелюх, черевики, сорочку, краватку, вбрання... Я став перед дзеркалом і мені належав цілий світ. Коли я вийшов на вулицю, вбогі просили в мене милостині, авта зупинялися і просили всісти, жінки за мною оглядалися.

І тоді я склав собі цілу програму. Мені забажалося мати різні вбрання — від волокити до поліціанта, від адвокатської тоги до фрака, від ченця до робітника. З цими вбраннями я забажав втиснутися між громадянство й проломити всі мурі. І це мені цілковито вдалося!

Вночі, переодягнувшись за злодія, я йшов разом із злодіями

красти. Вранці, розпрощавшись із злочинською бандою, я, переодягнутий за поліцейя, замикав їх усіх до в'язниці. Коли злодії були вже під замком, я, переодягнений за адвоката, боронив або, переодягнений за суддю, засуджував їх.

І не тільки людей я обдурював. Звірів також! Так, мій дорогий пане, і диких звірюк!

Раз переодягнувся я за дресівника диких звірів. Одягнув на себе червоного фрака, вишитого золотими шнурками, високі лякеровані чоботи, сині обтислі штани й зовсім спокійно ввійшов до залізної клітки, що в ній були злющі леви. І думаете, що мені щонебудь сталося? Нічогосінько! Леви спали далі спокійно, мов немовлята, і наче підморгували до мене, ласкаво усміхаючись. А гарна, молода дресівниця, як тільки мене побачила, відразу закохалася. Бо не лише леви, але й вона була переконана, що я справжній дресівник.

І не лише самі звичайні смертні істоти я обдурював. Самих чортів і янголів обдурював. А раз, прости мені Господи, я самого Всевишнього обдурив. Не вірите? Ось послухайте! Я переодягнувся за духовника, став біля вмираючого і дав йому останнє розгрішення. Я певний, що він пішов до неба.

А знаєте, любий пане, коли посовгнулася мені нога? Тоді, коли я вмовив у себе, що зможу обдурити й машину.

Раз я переодягнувся за літуна й замішався між інших літунів. Доки я був між ними, все йшло добре. Але коли я лишився вічна-віч з самим тільки літаком, він відмовив мені послуху й не хотів летіти. Я втратив над ним владу. Ні на що не придався мій літунський одяг. Мені здавалось, що цілий світ розлітається на шматочки, і тільки на волосок вдалося мені уникнути смерті.

Тоді мене накрили!...

З італійської мови переклав
В. Б.

ЩО ТАКЕ — ЩАСТЯ?

Хтось сказав раз батькові відомого й славного сина:

— Це справді подивугідне, що ваш син має в житті стільки щастя!

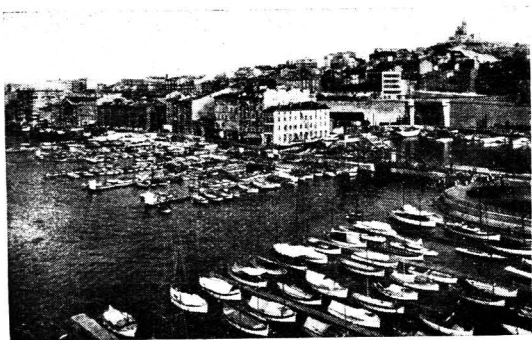
— Еге ж, — відповів батько, — і найдивніше те, що він чим пильніше працює, тим більше має щастя.

На Блакитному Побережжі

Ми ночували сьогодні в Авінйоні в невеличкому чепурному готелику, за старими середньовічними мурами, серед зелені піній. Ідучи з Парижу до Ніцци й Монако через Діжон і Ліон, мальовничою долиною Родану, ми зупинилися в цьому містечку зовсім випадково, рішившись на те в останній хвилині. Було це просто досить пусте бажання побувати в місті, що було колись столицею пап і що, коли здійсняться жахливі пророцтва Нотр-дамуса й коли займється полум'ям „місто із залізною вежею“, буде ще осідком французького уряду. Користи з нашого побуту було небагато, бо на те, щоб побачити як якийсь симпатичний добродій одним ковтком поглинає одну по одній слизькі устриці, не треба було їхати аж до Авінйону.

А ось ми сидимо знову у вигідному потязі й сер-

димосся, чому елегантні французи не додумались поробити в залізничних возах гачків на завішування одежі. А потяг мчить поміж випалені сонцем скелясті левади. Напроти нас пристрасно вицілюється якась закохана пара. Їм що? Вони бачать море щоденно й їм байдуже, що є десь інше море, комусь рідніше й ближче, хоч доля не судила ще бачити його. Зір сковзається по скелях і врешті — вгорі й вниз — блакить. Довгою й вузькою косою, праворуч і ліворуч вода, всовується потяг на марсельську залізничну станцію. Двірець на горі, а вни-

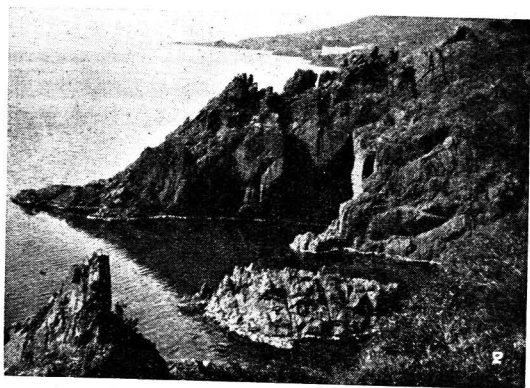
Марсей: Рибальська пристань

зу рухливе мільйонове місто.

Спускаємось униз широкими сходами, що над ними царюють могутні, витесані в камені, зображення французьких колоній, і йдемо просто до пристані. Той, хто не бачив моря, не знає, як море манить до себе! Нам розказує про це старий моряк, що за двісті франків возить нас човном по пристані, показуючи кораблі і пояснюючи їхню будову й тонаж. З голубої далини виринає чорна цяточка. Це вертається з Альжиру пасажирський корабель. Дорога в один бік коштує всього 3000 франків (приблизно 10 доларів). Нема ніяких паспортних обмежень, досить тільки забажати. Вперше в житті спадає вам на думку, що земля все таки не така то вже велика, головню для людей, що мають гроші й щастя народитись громадянами вільної батьківщини. Туніс, Альжир чи далекий Індокитай — це для французів тільки проблема грошей. І як вам поясни-

ти їм, що ви жили над вузькою річкою, постійно бачили поля потойбік і ніколи не стали на них своєю ногою, хоч за те, щоб поглянути поза той зелений горбок, ви віддали б були ціле своє майно!...

Через три години ви знову в дорозі. Цим разом їдете в люксовій торпеді шляхом, що красі його важко знайти рівню у світі. Цих двісті кілометрів т. зв. Блакитного Побережжя (Кот д' Азюр) — це мрія багатіїв з цілого світу. Гранітні Альпи зі сніжними верхами схилились аж до темно-голубого плеса, пробиваючи його закривавленими мечами. Серед оливкових садів, поміж пальмами, пініями й кипарисами, розсі-

Блакитне Побережжя: Вершки Альп, затоплені морем

яні віллі й палаци, одні від одних величавіші. Мов метелики гойдаються на хвилях сніжно-білі вітрильники. Модерний диявол, спокушуючи праведника, має, мабуть, нелегкий вибір, куди його повести — чи на вежу паризького Нотр-Да-

Ніцца: Чудові готелі на побережжі

му чи на альпейський шпичак над Блакитним Побережжям.

Під вечір ми вже проходжуємось широчезною променадою над ніццейською затокою, висадженою пальмами й люксовими, мабуть, найелегантнішими й найдорощчими у світі готелями. Під вами б'ється об береги море. Сьогодні воно лагідне, ластиться мов кішка, але поглянете на нього завтра, коли воно збурене й сердите! Тоді ревтиме, мов зранений тигр, перекидаючи білі хвилі через грєблі аж на асфальтові променади. Тоді ці випещені пані, що сьогодні плюскаються при березі, глядітимуть крізь вікна своїх готелів, лякаючись, що якась

більша хвиля змие їх, wraz з їхніми палацами. Але в сонці ніхто не думає про б́урю. І якимсь неприємно різким дисонансом врзується у вухо голос сестри з „Армії Спасіння“, що вибрала собі саме цю розкішну пляжу, щоб у англійській, німецькій і французькій мовах пригадувати про смерть і вічне життя та продавати релігійні брошурки.

Коли смеркається, ми всідаємо до автобусу й їдемо до Монака. Це недалеко, всього кільканадцять кілометрів. Ніцца й Блакитне Побережжя вночі — окрема незабутня краса. Можна навіть сперечатися про те, що врзується більше в пам'ять, — чи денна гармонія золота,

Ніцца: Прибережна променада

зелені й блакиті, чи нічна боротьба штучних світел з темрявою. Куди не глянете, безмежне море світел. Ними витичине ціле морське побережжя, з усіма затоками, півостровами й острівцями. Навіть на морі, і там блимають вони на судах святойванськими черв'ячками. Автобус дряпається по горах, прослизується вузькими скалистими доріжками понад прірвами без дна, підлазить вгору й карколомно спускається вниз. Серед ночі, коли єдиним мірилом віддалі й гли-

бини є тільки блимаючі під нами світельця, це надзвичайне враження.

Коли автобус зупиняється, ми знаходимось уже біля замку князя Монако. І не помітили, як переступили кордони цього мініатюрного самостійного князівства. Ніяких прикордонних формальностей, до автобусу не підходить митний службовець, і навіть дві будки для сторожі при вході до палацу — порожні. Мабуть, стоять у них пишні гвардисти лиш під час державних урочистостей. Зрештою, замкові нічого не грозить. З моря він недосяжний — мов ластівчине гніздечко завис над глибочезною кручею. А з суші — краще за строкатокольорових гвардистів забезпечують його перед гангстерами й злодіями сотні детективів, що волочаться вулицями й дбають про безпеку приїжджих мільйонерів. Віч-на-віч зустрінетеся з ними, коли переступатимете пороги казина в Монте Карльо.

До Монте Карльо недалеко, лиш перейти оливковий гайок і спуститись на долину. Палац біля палацу, розкішні мармурові сходи, море світла й буйної південної рістні. Серед квітів і зелені

Замок князя Монако

самітний палац — відоме на весь світ Монте Касіно. Тут за цими стінами впродовж останніх дев'яноста років народився й помер не один мільйонер. Вам покажуть навіть окремий цвинтар, де знайшли спочинок збанкровані багатії, що їх підвело щастя.

Ми переїхали Францію вздовж і впоперек, але ніде не перевірювали так докладно наших особистих паперів як у Монте Касіно. На кожних дверях стежать за вами два детективи. З кімнати до

кімнати не можете перейти без окремої перепустки. Але ви терпеливо зносите це все, щасливі, що можете поглянути на справжніх мільйонерів. Увійшовши до середини, розчаровуєтесь. За оббитими зеленню столика-

ми бачите звичайних людей, у більшості підстаркуватих жінок, із дещо звироднілими, викривленими пристрастю й зачервонілими обличчями. Тупі, безрадісні очі заблискують вогнем лиш тоді, коли пускають у рух колесо ша-

Монте Карльо: казино

стя. Потім знову примеркають, байдуже поглядаючи на кочерги крупірів, що згортають їхні мастки, проміння на мосяжні талони.

На пляжі в Ніцці, де всі одягнуті в скупі купелеві костюми, затираються соціальні різниці. Там, коли у вас у кишені є кілька сот франків на нічліг і поворотний залізничний квиток, ви почуваетесь рівним з кожним мільйонером. Але тут, в казині, де єдина ставка виносить 100.000 франків, ви надто дошкульно відчуваєте свою матеріальну вартість. Ваші можливості перевірити своє щастя зводяться прак-

тично до кількох автоматів у передсінку, що з них по вкиненні однофранкової монети в найкращому випадку випаде десять франків. І ми ретельно використали наші можливості: розміняли по сто франків на особу і впродовж двох годин програли їх усі до одного.

Виходячи з казина, ми різнилися від програних мільйонерів тим, що не думали ні про петлю, ні про пістолет, а тільки тішились красою і життям, і мріяли про завтрашній день, коли то зійде сонце й на нашому Криму.

М. К — ий

Жнива

А. Крессі Моррісон
кол. президент Академії Наук
в Нью-Йорку

Знання — основа віри

Ми стоїмо на світанку наукової доби і кожне нове наукове відкриття все виразніше виявляє нам діло розумного Створителя. Впродовж тих 90 років, що проминули від смерті Дарвіна, побудовано подивугідні відкриття і ми, спираючись на знання, побудоване на вірі, щораз ближчі в душі наукової покорі пізнати Бога.

Що мене торкається, то я маю сім доказів, на яких опирається моя віра:

Перше: Ми можемо доказати на основі твердих математичних законів, що наш всесвіт був задуманий і створений великим технічним інтелектом.

Спробуйте вложити в кишеню десять однакових монет, позначених цифрами один до десяти, вимішайте їх і витягніть по черзі — один, два, три... аж до десяти, за кожним разом кожну з монет знову вкидаючи в кишеню й вимішуючи. На основі обчислень знаємо, що математична правдоподібність витягнути монету ч. 1 першою — є од-

на на десять. Правдоподібність витягнути по черзі монету ч. 1 і монету ч. 2 — є одна на сто. Правдоподібність витягнути по черзі монети ч. 1, 2 і 3 — є одна на тисячу і так далі. Правдоподібність витягнути по черзі всі десять монет — є лиш одна на десять мільярдів!

Можемо, отже, сказати: Для цього, щоб існувало життя на землі є конечних стільки передумов, що вони ніяк не могли б знайтися випадково у властивому співвідношенні. Наприклад, земля крутиться навколо своєї осі зі швидкістю 1600 кілометрів на годину; якщо вона крутилася б тільки зі швидкістю 160 кілометрів, то наші дні й ночі були б десять разів довші, соняшна жара спалила б впродовж такого дня рослинність, а що залишилося б, те вимерзло б під час довгої ночі.

Далі, сонце, джерело нашого життя, має на поверхні температуру 6000 ст. Цельсія. Наша земля віддалена від нього якраз так далеко, що цей „вічний

вогонь" нас достатньо ogrіває, але не палить. Коли б сонце висилало двічі менше тепляних променів, ми вимерзли б, коли б двічі більше — ми перемінили б у вугілля.

Скісне уставилення земної осі під кутом 23 степенів спричинює чергування пір року. Коли б цього не було, то піднялася б пара з океанів та розтопила б льодові гори на обох бігунах. Коли б наш місяць був віддалений всього на 80 тисяч кілометрів, то його вплив на приплив і відплив моря був би такий великий, що цілу землю двічі денно заливала б вода; навіть гори були б тоді змиті впродовж короткого часу. Коли б земна поволока була всього на три метри грубша, то не було б кисню, що без нього немислиме життя тварин і людей. Коли б моря були всього на кілька метрів глибші, то швидко був би зужитий вугледіоксид і кисень, а разом з цим вигинуло б усе рослинне життя. І коли б наша атмосфера була дещо тонша, то частина метеорів, які тепер щоденно мільйонами спалюються в безмежних просторах, падала б на землю, спричинюючи пожежі.

Ці й безмежне число інших прикладів доказують, що правдоподібність, мовляв, життя на нашій планеті постало випадково, існує лиш одна на мільярди.

Друге: В багатстві засобів і доріг, що ними життя здійснює свої цілі, виявляється всемогутній інтелект.

Чим є життя саме в собі, цього ніхто ще не збагнув. Воно не має ні тягару, ні не займає простору, але має в собі силу; ростучий корінчик розсаджує скелю. Життя здобуло воду, сушу й повітря, воно перемогло природні сили.

Життя — це різьбар, що різьбить всі живучі створіння, воно є малярем, що рисує кожний листочок і розмальовує кольорами кожну квітку. Воно є музикою, що навчає кожну пташку співати свою пісню та вчить комашок порозуміватися взаємно своїми ніжними звуками. Життя є прекрасним хеміком, що дає овочам і зелям їхній смак, що налив рожу її запахом, що перемінює воду й вуглеводні в цукор і дерево, звільняючи кисень, який дає тваринному світові подих життя.

Подивіться на майже невидну крапельку протоплязми, прозорої, дриглеватої, спроможної порушуватись і черпати соняшну енергію. Ця єдина клітина, ця прозора краплина, скриває в собі зародок життя і може передати це життя іншим створінням — великим і малим. Сили цієї краплини є чуднішими за весь рослинний, звиринний та люд-

ський світ, бо ціле життя походить від неї. Сама природа не створила життя: каміння, перетоплене у вогні, й несолоні моря не могли його зродити.

Хто ж тоді дав його цій краплині?

Третє: Чуття, що ними наділений тваринний світ, вказують на доброго Сотворителя, який дав інстинкт стільки малим створінням, що інакше були б зовсім безпомічними.

Молодий осетр роками перебуває в морі, а опісля вертається до своєї рідної річки, пливучи горі рікою, аж до берегів, де він народився. Що веде його так непомилково до мети? Спробуйте кинути його до якогось іншого допливу річки і він зараз пізнає, що він не вдома, попливе долі річкою й шукатиме властивого допливу.

Ще цікавіша поведінка вугрів. Ці чудні створіння, дозрівши, мандрують з усіх потічків і рік, перепливають моря й океани і збираються у бездонних водах біля островів Бермуда. Там складають яєчка й гинуть. Молоді, що народились, не бачачи й не знаючи нічого, крім безмежних вод, пливуть знову до батьківщини їхніх предків, через океани, моря й річки. І ніколи не запливе американський вугор до Європи, ні європейський до Америки! Природа продовжила на-

віть на рік чи більше час дозрівання європейського вугра, щоб дати йому змогу відбути довшу дорогу. Звідкіль ж узався у вугрів цей гін, що веде їх їхнім шляхом?

Оса схоплює сарану, робить в землі дірку й закопує сарану, вжаливши її саме так, що вона не гине, лиш лежить непритомна, творячи рід м'ясної консерви. Опісля складає на ній яєчка, щоб малі, виклювавшись, могли їсти живе м'ясо, бо здохле було б для них отрутою. Опісля мати летить геть і гине. Своїх дітей вона ніколи не бачить. Поведінку осі годі пояснити вмілістю достосовуватись. Це щось дане їй від народження.

Четверте: Людина має в собі щось вище за тваринний інстинкт — це здібність розумно думати.

Ніяке інше створіння не може порахувати до десяти ані не уявляє собі, що значить десять. Інстинкт — це наче один тон трубки, він хоч і гарний, та все таки монотонний. Зате людський розум обіймає собою всі тони всіх інструментів оркестри. Ця точка не потребує дальших пояснень. Завдяки людському розумові ми знаємо, що ми лиш тому є цим, чим ми є, що нам дано іскру загального інтелекту.

П'яте: Таємниця життя криється в багатьох феноменах, що

їх ми знаємо, але не знав їх Дарвін, ось, наприклад, гени.

Гени, це щось таке маленьке, що коли б зібрати до купи всіх їх, що дали життя всім людям на світі, то не наповнився б один наперсток. А все ж ці ультрамікроскопійні гени і їхні співтовариші хромозони замешкують кожную живу клітину та визначають усі властивості людського, тваринного й рослинного світу. В маленькому наперстку можуть зміститися всі індивідуальні прикмети двох мільярдів людей! І як це можливо, що на такому малесенькому просторі поміщуються одідичені фізичні й психологічні прикмети?

Насправді, зародок розвитку знаходиться в клітині, що є носієм генів. Те, що декілька мільйонів атомів, які творять один ультрамікроскопійний ген, могли панувати над цілим земним життям, це приклад того глибокого планування, що його джерелом може бути лиш найвищий інтелект Сотворителя.

Шосте: Порядок у природі свідчить про те, що його джерелом могла бути тільки безконачна Мудрість.

Перед багатьма роками засаджено в Австралії живопліт з новопривезеної породи кактусів. Тому, що там не було комах, які спіяли б ріст цієї породи кактусів, кактуси почали розро-

статись небувалим способом. В короткому часі вони зайняли площу завбільшки цілої Великої Британії, проганяючи людей з їхніх сіл і містечок. Вчені ентомологи шукали в цілому світі за протизасобами й нарешті знайшли рід комах, які живились тільки цією породою кактусів. Комахи швидко розмножились і винищили кактуси.

Приклади такої рівноваги знайдемо в природі на кожному кроці. Чому, наприклад, комахи, що так швидко розмножуються, не запанували над світом? Тому, що вони не мають таких видержливих легенів, як люди. Вони дихають рурочками. Коли комаха росте, її віддихові органи не ростуть пропорційно з нею. Це обмежує її ріст. Коли б не це фізичне обмеження, людина не могла б зберегтись. Бо ж уявіть собі зустріч людини з шершенем величини лева!

Сьоме: Саме те, що людина зуміла створити поняття Бога, є вже доказом.

Поняття „Бог” є впливом тої виняткової прикмети людини, що її не має ніяка інша істота на землі, прикмети, що її ми звемо силою уяви. Завдяки їй може людина й тільки людина знайти докази на те, що його не можна побачити. Ця здібність відкриває безмежні горизонти. Коли ця сила уяви удосконалюється

і замінюється в духову реальність, тоді людина може з усього, що її оточує, вичитати ту велику правду, що Бог є скрізь і у всьому та з усього найближче — в нашому серці.

В науковому й ідеальному змислі є правдивими слова псалмівця: „Небо проповідує Божу славу й небозвід свідчить про діло Його рук”.

Подав Т. Х.

Мешканці двох сіл, положених на двох протилежних берегах невеличкого озерця в стейті Нью-Йорк, скаржилися в губернатора Сміта на їхні погані дороги. Бюджет стейту не дозволяв побудувати рівночасно дорогу на одному й на другому березі, отже Сміт вирішив поїхати особисто й переконатися, кому з двох дорога необхідніша.

Наперед губернатор заїхав до села на східньому березі озерця. Багаті власники віль, що там жили, запросили його до гарного готелю та влаштували багату гостину. Губернатор затримався в них цілий день, прекрасно забавляючись. Для мешканців західнього побережжя були не надто рожеві перспективи.

Наступного дня губернатор переплив через озерце. Мешканці цього побережжя також ждали його з обідом, але в них не було гарних готелів і тому вони розклали столи під крилатим деревом біля дороги. Та що найдивніше, цього дня не було мабуть й одного фермера, який не їхав би за чимсь до недалекого містечка. Віз за возом котився старою, запорошеною дорогою, збиваючи таку куряву, що губернатор з'їв більше порошу, ніж смачної страви.

Ви самі вже мабуть знаєте, котрому з сіл раніше вимощено дорогу.

*

*

*

Жінки ніколи не хочуть скидати в кіні капелюхів, дарма, що ними закривають іншим екран. Все ж один кінотеатр знайшов на це раду. Перед кожним фільмом надавано таке оголошення: „Дирекція кінотеатру хоче заощадити труд жінкам старшого віку. Вони можуть лишати капелюхи на головах!”

З того часу кожна жінка скидала капелюх.

сюди, до голубого лона „Одесіамаи”. І він засоромлено, але вперто стоїть перед тим, від чийого мистецтва він твердо наважився щось перейняти.

— Ладно, — вирішує скляноокий. — Канай сюда вниз, тут бамбери, тиріначміне. Тагда павидим.

Підліток на вершку блаженства. Йому доручають відповідальну операцію. Негнучкими ногами ступає він сходами на низ. Це зворотня сторона великої ювілерної крамниці. Золота тут стільки, що Кортесовим полічникам не снилося. Та через вузьку втулину може пролізти тільки його незаймане ще, шістнадцятилітнє тіло, тілу дорослої людини дістатись туди годі. Він пролізає. В останню рішучу хвилину йому доводиться скласти свої плечі так, як це роблять із ножиком або впалі янголи, коли вже час їм настає шугнути в прісподню. Він пролізає.

Притемнене світло. Сила золота за склом. На тлі цього золотого непівського „щерть” — в уяві — тіні кірас і відзвуки шоломів конкістадорських, подібних формою до крісел-качалок. Він — той дерзновенний, що щільно підійшов до скарбів Монтесуми. Але він не наважується брутально грабувати. Він новак. Він тільки побожно краде. І краде вщерть, скільки винесе. Раптом йому спадає на дум-

ку приховати дещо собі. Це перша спокуса неофітки-праматері Еви. По-одеськи заховати для себе називається „заначити”. Він „заначує”. Гарячково оглядає він себе. На ньому панчохи, на ногах. Не шкарпетки, а чомусь довгі панчохи, охоплені вище колін, як у жінок, тонкими смужками ґуми. Панчохи закінчуються величезними, не на ногу ґумовими гальошами: черевиків він не має.

Це надзвичайно тяжко: відтягнути ґуму і пропустити між сумнівної якості вовною панчіх і пітною черевневою шкірою ніг один, два, три, п’ять — і в другу: один, два, три, сім, десять холодних і золотих „бамберів”-годинників. Але, зрештою, це досягається. Штани досить довгі, вони прикривають потворну неймовірність литок.

Але годинники є вже в кишнях драної кацавейки, за пазухою і навіть під пахвами. Слідую важуче піднесення нагору.

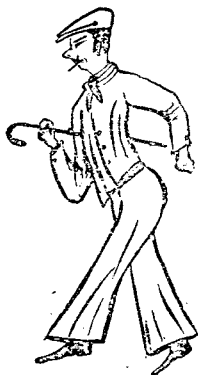
Слідую зустріч зо старшим. Він сидить уже на протилежному, там, де ґранітні леви, боці вулиці, так само підклавши нога під ногу, знову на тлі моря, хоч і в іншому ракурсі, коли море стає раптом зелене, як кропивний борщ, і свариться. Вони обидва сваряться: море і він. Море не знати за що. Він — тому що це тепер належить до його

фаху. Він свариться, щоб „пацан” відчув, що ніколи йому, „пацанові”, не досягти довершеності у фаху, що вічно йому, „пацанові”, ходити в „пацанах”.

Вони неспішно стрибають у парк, що росте, притулившись верхівками до стіп брукованої вулиці, дорослий каже „давай” і дивиться крізь годинники скляними очима. Годинники цокотять урозтіч. Інші мовчать. Але зверхник незадоволений. Він перевіряє і лається. Підліток тремтить. Він старається якнайщиріше викласти й коментувати свою здобич, але він тремтить. І він знає, чому він тремтить.

Потім слідує обшук. Потім дуже легко й просто знаходяться „зачанені” в панчохах годинники. Потім сліднують страшні „пачки” по щоках, по вухах і поза вухами. Потім слідує остаточний нокаут у зуби. Пацан падає і плаче.

Так відбувається бойове хрищення. Це лекції спритності й етики водночас. Неперевершеної спритності двадцятих років, що її незрівняно перевершила рафінована злодійська техніка років тридцятих, і справжньої етики доби Васьки Косого і Васьки Царя, вершин якої ніколи вже не осягнули етика „сталінців”, злодіїв нищих, дрібних, безчесних і безконечно злющих.

Це була доба далеко ще невідгулої слави Мишки Япончика, прославленого Аль Капоне Одеси доби громадянської війни, родоначальника новоодеського стилю взагалі. До революції Одеса було собі просто веселе і ексценричне місто. По революції воно дістало стиль. Стиль визначив Мишка Япончик.

Про Мишку Япончика існують ліси легенд. Найславетніша з них та, де повістується про його кінець.

Мишка Япончик був контрреволюціонер, яскравий антисоветчик. Він продавав зброю кому попало, лише не більшовикам: стилети і гранати, „фінки” і бомби. Але він ніколи не брав дрібних грошей. Йому платили тільки або ентузіазмом, або ризикованими дотепами, що їх Миш-

ка Япончик кохав понад усе. За дотеп він ладний був відпустити вагон ґранат.

Його пізніше старалися наслідувати. Талановито робив це І. Бабель у новелях під загальною назвою „Беня Крик” (звичайно грав Беню Крика у фільмі на цю тему український актор Шумський) і в дуже добре написаній п'єсі „Захід сонця”. Пласко і зовсім неталановито відтворив образ Мишки Япончика драматург Лев Славин у пізнішій п'єсі „Інтервенція”, в образі Фильки Анархіста.

Але, нарешті, настав кінець. Большевикам треба було впорядкувати поінтервенційну півукраїнську Одесу. Мишку Япончика запросив до себе на нараду (як „рівного з рівним”) начальник місцевої ЧК. Мишка Япончик відкрито пішов.

Мишка Япончик, бандит і вбивця, звик до одвертих дій. Все своє життя він ніколи не допустився чогось нечесного. Від, природжений одесит та ідеаліст, не міг допустити думки, що люди й режими можуть бути інакші. Він не любив большевиків, але він шанував людей сильних і заподадливих: хто зумів прогнати з Одеси французів, той, можливо, щось вигадас з Одесою і на майбутнє. І він пішов на побачення.

У той час, як відкриті душі Мишкиної багатосотої армії розстрілювали широкою чергою з кулеметів на тлі переповнених „краснух” („краснухи”, товарові вагони), Мишкині ідеалістичні вояки поспішили навантажити різноманітним майном в ім'я майбутнього ідеального ладу, — самого Мишу, що збавнувши зраду лише в останню хвилину, здерся акробатично на ліпні ґзимси колишнього кабінету одеського генерал-губернатора, начальник місцевого ЧК з усіх сил намагався „взяти на мушку”. Це було трудно. Кажуть, що Мишка встиг видертись аж до стелі. Лише від стелі гупнув він на паркетовану підлогу „важкопадним тілом”, падіння якого означало загорнення виразної історичної сторінки.

По ньому слідували династії, суворо й послідовно, як за доби фєвдалізму: кращий з кращих ставав володарем. Васька Косой, Васька Гоп-Со-Смиком (герой славетного епосу, що пізніше успішно виступав з автореклямою, виконуючи куплети про себе перед переповненою аудиторією котроїсь із „пересилок”), нарешті — Васька Цар.

Мишка Япончик визначив історію Одеси на найближчі двадцять років. Не треба плутати різні одеські поняття. Бо „без-

призорні" (безпритульні) це було одне — суворо організована ієрархічна система злочинства, центри якого перебували в асфальтових казанах та по каналізаціях, а головна база (а також і судова зала) у славетних одеських вземлищах. „Уркани", чорні від випарів асфальту, поту і пороху, являли собою величезне військо з дуже простим стратегічним пляном. Напад проваджено за законом масовості. Пані з торбинкою змушена була обкрутитися навколо власної осі принаймні 15 — 20 разів, штовхана з п'ятнадцяти-двадцяти різних боків, і не диво, що торбинка відділялась від неї, як вогненні частки від комети, вжедесь із сьомим-восьмим оберта-сом. На цьому самому принципі будовано і крадіжку яблук на ринку за допомогою дерев'яних патичків з цвяшками на кінці.

Але це ще далеко не весь „блатний" світ. Численні його представники були цілком дорослими і зовсім не голодом чи раннім осиротінням змушеними до діяльності лицарями Мишки. Це оті всі ґахівці, крикливо й строкато, проте дуже дорого вдягнені, в келі й з „кашине", що населявали несходимі нетрі Молдаванки (не Молдаванки, як співається у пісні), де кишіло від „малин" (переховів краденого), „шалманів", „кічманів" (за-

конспірованих місць зустрічей та пиятики, завжди охоронюваних кимсь, хто стояв „на постій" — на варті) та численних кубл розпусти.

Цей світ мав суворе внутрішнє розмежування. Ніколи одна сфера з другою не стикалася. Ніколи „бомбовоз" або „тяжеловес", ґахівці з „мокрого" (вбивства) не взаємилися з „тридцятьп'ятниками" (злочинцями) або з „медвежатниками" (ґахівцями „могил", тобто вогнетривалих кас). Ніколи не перехрещувалися дороги „голуб'ятника", на його горіщі, де він „тирив голу-ба" (тобто крав білизну) із шляхом „майданчика", який „з майдану пер уголок" (тобто, з по-тягу через вікно витягав валізу), або з стежками „домушника" (відвідувача приватних мешкань), „городушника" (міжміського ґастролера), „краснушника" (що мав сферою діяльності самі тільки товарні вагони), тим більше — із стежками найдрібніших на цій неймовірно розрослій ліствиці кваліфікацій та спеціальностей: усяких „скока-рів", „торбохватів", „крохоробів" та тому подібних „суроґатів".

Так само, як тварини й птахи в лісі живуть смугами: вище, нижче й зовсім при землі, — „блатні" спеціалізовані чи не з такою точністю, як робітники

на вироб-
них Форда
в Дітройті.
Лише не-
видимий
ВаськаЦар
тримав ни-
точки від
кожної з

рану, і Ванька наполягав, ма-
буть, на звіті з останньої подо-
рожі. Висвітлювано „За 18 день
навколо світу” або котрусь із
серій „Людини під чужим ім'ям”.
З „третіх”, найдемократичніших
місць, розташованих дуже близь-
ко від екрану, чути було під час
сеансу чийсь раптові роздрато-
вані вигуки — правдоподібно,
слов'янина Ваньки Білого. Семіт
— його наче навмисне, симво-
лічно до події звали Яша Крас-
ний — тільки шенотів. Він був
розрахований і самовпевнений.

цих істот та істоток, що самі між
собою могли бути й цілковито
персонально незнайомі. І це бу-
ло абсолютно разючою неспо-
діванкою, для всієї „блатної”
Одеси, коли десь у розпалі літа
1929 перед кіном у самому цен-
трі, на Дерибасівській вулиці,
забито Ваньку Білого.

Разюче було те, що забив йо-
го не якийсь буденний „тяже-
ловес”, а свій таки, роз'їзний,
„городушник”, у перекладі на
нормальну мову: комівояжер, що
подорожує з доручення своєї
фірми. Це був молодий жид, тон-
кої інтелігентної поведінки, його
„виски” були підголені цілком
без крику, а культура сприйман-
ня поезії сягала ген за Єсеніна
(вершина одеського розуміння
поезії!) аж до Пастернака. Облич-
тя його було самовпевнене до
крайніх меж нахабності. Він був
естет і світовий громадянин.

А Ванька Білий був щось на
зразок, так би мовити, районо-
вого провідника. Вони сиділи
вдвох у кіні, на „перших міс-
цях”, тобто дуже далеко від ек-

Сеанс закінчився. Вражені гля-
дачі витікали на Дерибасівську,
вогненно по-одеському жести-
куючи. Раптом відбувся рух:
насамперед по бровах, потім по
лицевих м'язах, потім по устах,
потім по руках кількасоткратно-
го натовпу — блискавично. Ко-
ли слідом за тим обернулися ті,
що знали Ваньку Білого, то побачи-
ли тільки, як він хитнувся ціло-
ю своєю крем'язною фігурою і
впав навznak на свіжий асфальт.
Убивця дозволив себе негайно
заарештувати. Він навіть рук
не забрудив. Фінський ніж, лиш
ледь зафарблений кількома про-
довгастими краплями крові, о-
бережно ніс збоку, як нікому
непотрібний доказ, пильний мі-
ліціонер у білому кителі. Мілі-
ціонер був із наших земляків,
„службістів”, як називано їх при
війську і по тюрмах.

Мені довелося зустрітися з Яшею Красним у Києві наступного року. В правій руці він тримав відмінної якості преживу валізу. Він не став чекати „звонка”: амністія, ніби град на голову, трафила його, засудженого за тодішніми м'якими законами на п'ять років, посеред першого року не дуже далекого табору, і його пустили. Він не був небезпечний для советської влади. Він не був ані петлюрівець, ані взагалі націоналіст — навіть сіоністів він зневажав з усієї сили своєї шляхетної душі. Він був людиною настільки розвиненого смаку, що навіть не прагнув до Америки, що в ті роки було величезною модою серед його расових товаришів на ряндинщині.

Він упізнав мене, коли я нагадав йому, він був надзвичайно коректним, ми на його рахунок пили не тільки пиво в „Континенталі”, а й коктейли з молочними вершками на самому споді, але, звичайна річ, він зневажав мене. І як міг цей стовідсотковий джентлмен не зневажати мене, який тоді не тільки про Пастернака не мав зеленого уявлення, але й про звичайну відмінність п'ятистопового та шестистопового ямбів.

Поготів: цей джентлмен їхав назад до Одеси, тобто на вірну смерть. Ще за рік я довідався,

що „блатний” суд виправдав його блискуче. Пам'ять про Ваньку Білого, ідеального „доброго хлопця”, „свого в доску”, колишнього моряка чорноморської флотії, проголошено ганебною, його невідому могилу в аватомічному театрі проклято, — Яшу ж Красного знесено на висоти. Чи не став він династом після легендарного, ніколи мною не баченого Васьки Царя? Я цього не знаю.

На славетних сходах попід пам'ятником Рішельє, під ошалілим зелениючому морі, на висувених ґрунтах Люстдорфу, де якісь кумедні колпочки просто з землі впираються у вашу босу ногу, але зараз же самі і випадають, під безмежний п'яний день-

кіт Молодованки („На Молдаванке музика грає, а Сонька в доску п'яная лежить”), під її строкатими завісами і червоними парасолями, солом'яними брилями і вогненними жіночими сукнями, і далі, і глибше, у важкодухих казанах, у суворих і мокрих вземлищах народжувалися тоді справжні таланти. І генії. Спостерігати їх зблизка для мене тоді було почесь. Сьогодні цей спогад нестерпний, але почуття подяки до них я збережу назавжди, бо вони були перші, хто прищепив мені смак життя.

І тепер я собі думаю про тих, з Приморської вулиці або з Валіховського завулку. Вони були

не в ліпшому становищі, ніж предки сьогоднішніх львівських „дзєці”, які здобули для поляків Львів 1919. Я з багатьма з них був особисто знайомий, ось із Збишком з Городка, який обіцяв усіх українців вивішати на відкритих ліхтарнях. Я не сперевався зо Збишком, проте дуже твердо знав: якби уряд Української Народньої Республіки пізнав був свого часу кришталевочисту психологію одеських „урок” — доля його була б зовсім інша.

Я багато чув і читав про зелені дреговини, засисаючі багна, які видають чарівно привабливі вивіти. Отож, sapienti sat.

ПОЖИВА Й РОЗРІЗНЮВАННЯ КРАСОК

Досі думали, що неправильне розрізнювання красок у людини є органічною хобою, що її не можна вилікувати. Однак досліді американського лікаря, д-ра Кнайфта Данлепа, виявили, що ця вада організму спричинена недостатньою кількістю протеїни в харчах немовлят. Він доказав, що діти, які споживають тільки рослинні харчі, частіше набувають цю ваду, як ті, що їдять замолоду м'ясо. Раз набута вада стає дідичною.

Чи є можливості її лікування? Д-р Данлеп твердить, що так. Він почав уже лікувати вітамінами та впорскуваннями їди кобри, що їй відібрано отруйні складники. Наслідки, як кажуть, дуже добрі.

З серії: Великі люди

ГЕНЕРАЛ МЕК АРТУР

Профіль генерала Мек Артура порівнюють з профілем орла на американському гербі. Дивлячись на його довгу чашку, орлиний ніс та енергійно затиснені уста, можна було б уважати його римським полководцем. Лиш на зріст він куди вищий за звичайних римлян. Його лице інтелігентне й самопевне. Вороги кажуть, що він перечулено амбітний і зарозумілий. Але це говорить з них заздрість та сліпа ненависть до цієї незвичайної людини.

Генерал Д. Мек Артур походить із старої вояцької родини. Його батько був також генералом. Він — професійний вояк. Народився в 1880 році. Визначився вже в першій світовій війні, був генералом та наймолодшим віком командантом дивізії.

В 1935 році переселився до Манілі та впродовж кількох років зорганізував модерну філіпінську армію. В 1937 р. покинув військову службу й пішов на відпочинок. Але вже по чотирьох роках (в 1941 р.) президент Рузвелт іменував його головним командантом усіх американських збройних сил на Тихому океані. Вже тоді називали його найбільшим військовим генієм Америки. Непідготованість американців кинула в перших роках війни тінь на його військову кар'єру. Серед ночі й мряки він мусів покидати Батан на Філіпінах та втікати до Австралії. Там він підготовляв пляни відзискання втрачених позицій. Крок за кроком, здобуваючи острів за островом, пощастило йому впродовж

трьох років своїми літаками й кораблями оточити японців. У хвилині, коли він уже мав почати інвазію на японський материк, бомби, скинені на Гірошіму й Нагасакі, завдали Японії смертний удар.

Приятелі й вороги

Генерал Мек Артур, як і кожна велика особистість, має звеличників і ворогів. Його прихильники — японці називають його безсмертним. Його приятелі-американці кладуть перед його прізвисьмом прикметник „незужитий“, маючи на думці ту величезну життєву енергію, що криється в його старечому тілі. Найближчі його співробітники обожують його. Вояки, що відбували з ним спільно важкі військові походи, часто несправедливо критикують його. Наприклад, їм не подобається, що Мек Артур, здобувши Філіппіни, сказав через радіоголосник: „Тут говорить голос свободи! Я вернувся!“ Ці, що несли важкі труди походу, хотіли, щоб у першу чергу була підкреслена їхня жертва і їхні заслуги. Не подобалося їм також, що генерал Мек Артур, прибувши на Філіппіни, зараз таки спровадив свою дружи-

ну й дитину; іншим воякам цього не можна було робити. Говорили, що генерал тому так швидко здобував Філіппіни, бо в Манілі залишив був великий масток. І ще багато дечого говорять. Але ж забувають про те, що цей важко працюючий дідусь уже від 1935 року не бачив своєї рідної Америки. Єдиний його відпочинок — це перебування в родинному колі. На їзду в нього не стає часу. Він ненавидить товариство й розваги. Раз сталося щось в Японії проти його волі, чого він не допильнував. „Це через те, що я в цьому році дозволив собі на один день відпочинку!“ — сказав з докором генерал.

Коли інші американські генерали верталися по війні до Америки тріумфальними походами, обвішані відзнаками й ордерами, Мек Артур, „файф стар дженерел“ (генерал з п'яти зірками — найвищий військовий ступень, що його досягнули три американські генерали: Мек Артур, Айзенгавер і Маршал) залишився далі на чужині, перейнявши пост команданта американських окупаційних військ в Японії.

Його нелегка роль — американського віцеконсула, на-

діленого найвищими уповноваженнями, дала щедрий матеріал критикам. Був час, коли говорилося про близьке відкриття Мек Артура з Японії. Але кінець поголоскам поклало тверде Мек Артурове: „Я не думаю зрікатися відповідальності, що тяжить на мене!“

Запеклий ворог Москви

Генерал Мек Артур воював уже проти росіян по боці японців під час японсько-російської війни в 1905 році. Постійне перебування на Далекому Сході дало йому змогу прекрасно зазнайомитися з новою формою московського імперіалізму. По програній війні стала Японія дуже пригожим ґрунтом під комунізм. Мек Артур прийняв боротьбу з комунізмом уже в тому моменті, коли ще офіційна американська політика вважала комуністів добродушними союзниками. І боротьбу з комунізмом він уже виграв, хоч число комуністів у Японії ще досить поважне. Він сам недавно подав кореспондентові „Рідер Дайджест“ такі інформації про комунізм в Японії:

„Комуністів Японії неповний мільйон. Вони рекрутуються з найнижчих суспіль-

них верств. Є також невеликий відсоток ліберальних інтелектуалів, що їм наука затьмарила розум. Після війни, коли почалась розбудова робітничих професійних спілок, комуністи використали малу свідомість робітництва та перебрали провід. Але їхня сила заломилася тоді, коли окупаційна влада не дала їм перевести заповідженого генерального страйку. З того часу їхні впливи меншають з дня на день. Японці ніколи не піддадуться комунізмові. Для них він є рівнозначним з Росією, а для японців коли є шось, що вони знають, ненавидять і бояться, то це Росія.“

Большевики знають Мек Артура й належно його оцінюють. Дуже характеристичний випадок, що трапився раз із найстаршим рангою в Японії советським генерал-лейтенантом Дерев'янком. Його притримала американська поліція за те, що він їхав улицею аетом з незволеною швидкістю. По звільненні ген. Дерев'янка звернувся письменно до ген. Мек Артура й зажадав сатисфакції. Мек Артур прикликав старшину, що затримав був советського генерала й спитав: „Чи ген. Дерев-

в'янок порушив розпорядок?" — „Так, пане!" — „Отже, скажіть це йому, тоді не буде мови про якусь сатисфакцію!" — Цю відповідь передано Дерев'янкові. Той здивувався й недовіжливо запитав: „Чи це справді сказав Мек Артур?" А коли йому potwierдили, він зайшовся сміхом, кажучи: „Далебі, подобається мені цей чоловік!"

Звичайно, сьогодні, мабуть, Мек Артур Дерев'янкові подобається менше!

Чи Мек Артур перерахувався?

При кінці травня цього року заявив ген. Мек Артур кореспондентові „Нью Йорк Таймсу": „На мою думку безглуздо думати, що Совети почнуть тепер агресивну війну. Росіяни роблять у теперішній війні, не стріляючи, такі поступи, що, логічно беручи, вони повинні б як мога довше зберігати теперішній стан."

Також у розмові з кореспонденткою „Нью Йорк Геральд Трібюн" ген. Мек Артур висловив думку, що впродовж найближчих десяти років війни з Советами не буде. Це й було у великій мірі причиною, чому американці рішилися були забрати

свої війська з південної Кореї.

Але водночас Мек Артур домагався зміцнення філіппінської залоги та конечної оборони Формози перед китайськими комуністами.

Також у своїх особистих справах Мек Артур не раз помилявся і ставив на фальшиву карту. Одною з таких його найбільших помилок була згода покласти своє прізвище на листі кандидатів під час вибору президента в 1948 році. Прикра поразка у передвиборах не мало нарушила його престиж серед японців.

Прекрасний стратег

Та все це невдачі Мек Артура — політика. Сьогодні це вже за ним. Він знову вернувся до ролі, що в ній він не знає невдач. Стратегічна фантазія і вміння з незвичайною прецизністю переводити в життя задумані пляни — це ті прикмети Мек Артура, що дозволяють Америці спокійно вижидати розвою воєнних операцій на Далекому Сході. Без Мек Артура Америка ледве чи виграла б була другу світову війну. З ним вона напевно переможе в третій війні.

Життя дає Мек Артурові

на старості літ шансу, що її не мав ще ніякий полководець. Він іменований головним командантом усіх військ Об'єднаних Націй. Це титул, що його ніхто ще досі не мав. Діло, що його він довершить, буде вінцем його життя.

М. К—ий

Вплив кольорів на людину

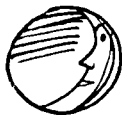
В Америці й Англії, а в останньому часі й у деяких країнах Європи, почали звертати пильну увагу на кольори, що оточують людину в її щоденному житті. Лікарі впевняють, що кольори мають дуже великий вплив на почування людини. Фахівці у цій галузі науки склали навіть список кольорів, які найкраще гармонізують із щоденною працею. Деякі лікарні почали вже лікувати кольорами нервово хворих.

Кольори, як виявляється, можуть заспокоювати, оживляти, дратувати або присипляти людину. Червоний колір, наприклад, прискішує обіг крові й побуджує. Зате голубий діє зовсім навпаки — заспокоює не менше від різного роду штучно споряджених пілюль. Таке ж саме діяння фіялкового кольору. Жовтий та помаранчевий кольори зміцнюють нерви. Зелений — зокрема не надто яскравий — дає швидко відпруження.

Нервові люди — надзвичайно вразливі на колір стін їхньої кімнати. Вони найкраще почуваються в кімнаті розмальованій соковитим жовтим кольором. Тому й модерні школи не малюють уже тепер білими чи зелено-сірими кольорами, лиш жовтими. Мешкання повинні бути розмальовані не однокольорово, а різними відтінками кольору.

Досліди, переведені в Америці, виявили, що робітники, працюючи в приміщеннях, розмальованих голубо-зеленкуватим кольором, відчують холод. Зате ж, працюючи при тій самій температурі і в кімнаті, розмальованій коралево-червоним кольором, відчують тепло. Також не є байдуже, чи металеве приладдя розмальоване на чорно чи на блідо-зелено. Цим останнім працюється охочіше та видайніше.

Популярність лікарів не мало залежить від кольору тапет у їхній кімнаті прийнять та від біло розмальованих дверей.

БРОДИ

Тіні й світла

Лінійному старшині писати про цілість бойових операцій, нехай і на малому відтинку фронту, доводиться незвичайно важко. Зрештою, ледве чи будь-хто зі старшин-українців зміг би взятися за таку працю. Єдиною, ще не опублікованою річчю, яка дала б нам більш-менш повний образ бою під Бродами, є підготована до друку книжка підполковника Гайке — шефа штабу дивізії „Галичина”.

Вірні й невірні звідомлення

Про бій під Бродами появилось багато дрібних звідомлень, споминів, епізодів. В більшості, одначе, вони вражають двома, зрештою характеристичними для нашої ментальности, моментами: вони або намагаються надати прийнятому вже у нас понятті „Броди” посмаку трагедії-катастрофи, або оточити його німбом слави, підносячи

на п’єдестал міту. А тим часом це був бій, як і багато інших у другій світовій війні. І так, як не можна називати його нашим геройським подвигом, що „буде записаний золотими буквами в історії нашого війська”, так само не можна назвати його нашою поразкою. Коли були якісь світла чи тіні, то їх треба записати тільки на карб об’єктивної ситуації, що витворилась у специфічних умовах замкненого „мішка”.

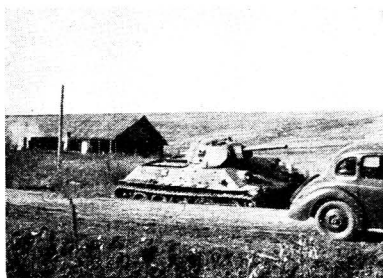
Тіні

Говоримо спершу про „тіні” не тому, щоб описати „світлами” затерти неприємний посмак. Робимо це тому, що передумови, що були витворені не нами, набагато перед тим уже вирішили неминучість появи цих тіней.

Коли в ночі із 16 на 10 липня перекинено другий курінь 29 полку із відкритого терену на

лісовий відтинок і вже в першому бої довелося йому відбивати повних два дні атаки цілого ворожого полку (Кам'янець-Подільського), то кожному читачеві буде ясно, який психічний вплив мало це на вояцтво. Дивізія „Галичина”, так як і всі інші дивізії, вишколювані німцями, була дуже слабо підготована до боротьби в лісових умовах, а тим більше — до боротьби, що від першої хвилини була типовою обороною. Зрозуміло отже, що в таких умовах боєвий дух стрільців підупав. Коли ще до того прийшла офіційна вістка про те, що ми зовсім оточені, бойова вартість наших відділів дорівнювала майже нулевій. Якраз перший бій, зведений у непригожих умовах, в оборонній позиції, ще до того в замкненні, становив першу, назв'язану — психологічну причину постанови „тіней”.

Другою причиною, на нашу

Збитий коло Підгірця большевицький „Т 34” мав би я їм відповісти на це

Гренадири зупиняють ворога скорострільним вогнем

думку, був абсолютний брак ідейно-політичної підбудівки. Для прикладу наведу такий фрагмент: Я зайняв із своєю частиною придорожній відтинок. На шляху, дещо позаду наших становищ, був малий місток з округлих бетонів, через які протікав потічок. У певному моменті я зауважив, що з цих бетонів вистають вояцькі черевики. Біжу туди, заглядаю й бачу двох стрільців, що там заховалися.

— Вилітай! — кричу.

Вони не реагують.

— Вилітай, бо стріляю...

Вони з трудом висуваються..

— Марш на становище! Большевики наступають!

— А за що я буду битися?

Я промовив до їхньої свідомости кількома типовими фразами з воцької скарбниці слів, і вони попленталися на становища. Але... Але все ж таки я примушений був призадуматися, що

саме питання в іншій, менше гарячій ситуації?

— За Україну?... — Ні. Це ні в якому разі. Адже ж вони мали б тоді повне право висміяти мене. Я міг їм тільки сказати, що проти большевиків. Але цього проти було занадто мало. Ще мусіло бути обов'язково за що? І тут хотілося б висловити малу пересторогу на адресу всіх тих, що „готові боротися проти большевизму під національними прапорами”. Нашому воякові мало негативного, мало — проти. Йому конечне потрібне позитивне. Він мусить мати чітку відповідь на питання — за що? І якраз брак оцього позитивного чи не найосновніша

Ударна група йде на ворожий вогонь до прориву

причина таких багатьох, на жаль, „тіней” під Бровами.

Світла

Можна було б тут наводити поодинокі успішні для нас су-

Важкий екстреміст сіє смерть на обрії ворог

тички з большевиками. Можна б писати про те, як наші зенітні артилеристи зістрілювали большевицькі літаки, наші піхотинці відкидали в рукопашних боях ворожу піхоту й багато, багато інших епізодів. Але, за найважливіший момент „Бродів” уважаємо те, що там відбувся бій, в якому брала участь українська дивізія. Бій — може де-що важкий як на „хресний вогонь” — але зате найбільший і наймодерніший у нашій найновішій історії. Броди програли не ми. Нас заскочила дійсність, що її наша дивізія ніяк відвернути чи зліквідувати не могла. А про те, наскільки мужньо відстоювала дивізія свою вояцьку честь, нехай свідчить факт, що командирів-німців відзначувано за поставу наших вояків залізними хрестами першої класи і підвищувано їм військові ступні. Те, що сам бій відбувався

у надзвичайно трудних обставинах, вийшло тільки на добро всім тим, що вийшли з-під Бродів живими. Пригадую собі, що коли під час прориву доля присудила мені волікти за собою раненого в ногу німецького капітана, який один із нечислених вирвався із Сталінграду, він казав:

— Під Сталінградом було багато легше, як тут. Нас замкнено на великому просторі, до нас причалювали літаки, привозили боеприпаси й харчі та вивозили ранених, а тут — залишився пістолет і кілька набоїв...

І це була правда! Та в таких важких фронтових умовах наші вояки в короткому часі зможуть

ли здобути стільки досвіду, скільки не набули другі впродовж довгих-довгих місяців.

Світла?... Наші курені розбивали насупаючі большевицькі полки. Наша зенітна артилерія зістрілювала ворожі літаки, наші протипанцерні стрільці збивали ворожі панцери. Це факт, що його не далось заперечити нікому, хоч як дехто в певному часі намагався. І це якраз світла, не переяскравлювані додатками імен, світла бою, що надовго, мабуть, лишиться ще не популярним...

пор. Ів. П.

Всі фотографії роблені під Бродами, серед боїв. Вони публікуються вперше.

НЕ КОЖНИЙ В АМЕРИЦІ БАГАТИЙ

Американський Конгрес проголосив недавно статистику, з якої бачимо, що справжніх багатіїв в Америці не так то й багато.

В минулому році 8 мільйонів американців заробило менше як 1000 доларів. Майже третина американського населення заробляла річно менше як 2000 доларів. Більшість із цих людей живе по великих містах, де життя доволі дороге. Їхній заробіток ледве вистачає їм на прожиток.

9 міль. 120 тисяч родин заробляють річно 2 — 3 тисячі дол., 13 міль. 780 тис. 3 — 5 тис. дол., 7 міль. 40 тис. 5 — 10 тис. дол. і тільки 1 міль. 140 тис. заробляють річно понад 10 тисяч доларів.

Окрема парламентарна комісія дістала тепер доручення прослідити як живуть і чому так мало заробляють ті найнижчі суспільні верстви. Прослідивши це, уряд старатиметься дати їм змогу підвищити їхні заробітки. Цей план американського уряду відомий під назвою „Фер ділл пров'ємс“ (програма справедливого розподілу).

Пан Ц., що йому минуло вже 70 років, вмовив собі, що його збов'язково перед смертю спаралізує. Одного разу ввечорі, при грі в шахи з молодого судіскою, видалося йому, що ця з жахом вичікувана хвилина надійшла. Він вхопився за поруччя крісла й ледве чутно прошепотів: "Тепер ваш хід, дитинко..."

— Чи вам погано? — спитала затривожена жінка.

— Еге ж, мій правий бік спаралізувало!

— Ви впевнені в цьому?

— О так, я щипнув себе за ногу і переконався, що зовсім не маю жадного чуття.

Молода жінка відітхнула й, почервонівши, сказала: „Пробачте, п. Ц., це ви щипнули мою ногу!...“

* * *

Відомий берлінський лікар д-р Лясар лікував одного чоловіка проти випадання волосся. Тому, що пацієнтові доводилось їхати до лікаря здалеку, д-р Лясар велів йому не приходити особисто, а тільки присилати жмуток волосся поштою. Оглянувши волосся під мікроскопом, він письмово давав вказівки й записував ліки. Точно що чотири тижні надходили посилки. Аж одного дня враз із жмутком волосся прийшов лист: „В додатку, — писав пацієнт, — пересилаю ще кілька волосків. На жаль, у майбутньому не зможу вже цього робити, бо це вже моє останнє волосся!“

* * *

ЖИТТЯ

Письменник Марк Твен прибув раз до малого містечка, щоб виголосити там реферат. Маючи ще трохи часу, він вступив до голяра, щоб поголитися.

— Ви не тутешній? — запитав голяр.

— Ні, — відповів Твен.

— То ви добре потрапили! Сьогодні матиме в нас реферат Марк Твен. Напевно й ви підете, щоб послухати.

— Очевидно, — сказав Твен.

— А маєте вже жмуток? Ні? Тоді напевно прийдеться вам стояти!

— Як неприємно! — відповів Твен. — Але в мене вже таке погане щастя, скільки разів він говорить, я завжди мушу стояти.

* * *

Американський письменник-гуморист Стефен Лікок оповідає про таку свою пригоду:

„Закінчивши студії й зробивши докторат з філософії, я інакше й не підписувався, як тільки — д-р Лікок. Очевидно, що не забув я також підкреслити свого титулу, реєструючись у картотеці пасажирів корабля, що плив на Далекий Схід. Ледве встиг я розпакувати в кабіні мої речі, коли постукано до дверей.

— Це ви д-р Лікок? Капітан корабля просить вас негайно прийти до хворого матроса.

Г У М О Р

Мов лискавка вилетів я з кабіни. Але мені не пощастило. Скоріше від мене прийшов інший молодий чоловік: він був доктором філософії!..."

Відомий англійський письменник Велс починав з малого: він заклав був на спілку з приятелем Генлеєм часопис, що, однак, мав дуже мало передплатників. Стоячи раз біля вікна, побачили вони похоронний похід. Велс подивився меланхолійно та сказав затривожено: „Як думаєш, хіба не був він нашим передплатником?!“

В старому Римі помер чоловік, що ціле своє життя прожив у боргах. Довідавшись про його смерть, цісар Август велів купити для себе ліжко померлого, кажучи: „Якщо той чоловік засипав, не зважаючи на свої борги, то його ліжко мусить бути справді прекрасне!“

Відомий політик Клемансо, будучи міністром внутрішніх справ, вирішив раз особисто перевірити пильність своїх службовців. Він зайшов до одного уряду і в супроводі місцевого директора почав ходити від кімнати

до кімнати. В першій кімнаті вони не застали нікого. В другій — те саме. В третій сидів за столиком урядовець і, сперши голову на стіл, дрімав. Директор хотів його збудити, але Клемансо зупинив його:

„Залишіть, нехай спить, бо й цей нам втіче!“

Коли по першій світовій війні визначувано години засідань представників чотирьох великих держав, просив американський делегат, щоб наради тривали не довше як до шостої години вечора, бо лікар дораджує йому перед вечерею покластися в ліжко. Італійський делегат пропонував починати засідання не раніше третьої години, бо він мусить спати після обіду. Англійський делегат мовчав. Тоді Клемансо вирішив:

„Засідання починаються о год. третій і кінчаються о год. шостій. Отже американський делегат може виспатись по нараді, італійський — перед нарадою, а англійський під час наради!“

Тридцятирічному японцеві Морігучі пощастило впродовж року одружитися 13 разів. Його обман викрито шойно тоді, коли він запропонував подружжя одній з перших своїх жінок, забувши про те, що він уже раз з нею одружився.

Дурисвіт Сталін

Тасмниця всіх штучок блахманників та ярмарочних чародіїв лежить у тому, щоб швидкими порухами руки чи пестроколькорової хустини спрямувати увагу глядачів десь оподалік від місця властивої дії. Також фехтувальники, боксери й футболісти застосовують цю саму тактику.

Від деякого часу став відомим блахман і на політичній ділянці. Незрівняним мистцем у техніці його стосування виявився Сталін. Ми ще свіжо пам'ятаємо знервування західного світу в наслідок блокади Берліну. Згодом виявилось, що була вона задумана Сталіном на те тільки, щоб відвернути увагу від подій у Китаї. Сьогодні, коли Сталін вимахує серпом і молотом понад Кореєю, навчений досвідом світ, мимохіть дивиться в іншому напрямі: на Берлін, Югославію та Іран.

Вже сама ця непевність Заходу, те вижидання — чи й де впаде наступний удар — це вже вода на московський млин. Отже, як виявляється, поплатно носитися з агресивними намірами, бо це непокоїть противника

й змушує його розпорошувати свої сили. Для Заходу було б дуже корисно, якщо б Сталін справді вірив у той капіталістичний імперіялізм та в те готування війни, що про них стільки мови в советській пропаганді. Тоді не один миролюбний громадянин у сусідуючій із Советським Союзом країні міг би спокійніше заснути. Можна б навіть спробувати погострити ножа під сталінським вухом, щоб порушити його спокій. Але західні держави не виявляють охоти пробувати цього. Навпаки, вони й досі намагаються доказувати свої миролюбиві наміри, хоч, логічно беручи, нема для цього ніякої потреби. Бож, коли не вдалося розвіяти сумніви Сталіна щиросердними заявами в Теграні, Ялті й Потсдамі, то ці сумніви або надто закорінені, і розвіяти їх годі, або це не сумніви — а тільки апетити проковтнути й другу половину світу.

Наразі західні держави докладають усіх зусиль, щоб „не провокувати” Москву. Вони й самі не знають, яку кривду роблять Сталінові. Його „спровокувати” не можна. Ні спровокувати, ні

заспокоїти. Він іде до своєї мети із залізною консеквентністю, байдуже, чи хтось його лає, чи хвалить. Неконсеквентним є тільки Захід, який, хоч і знає, що Корея — це тільки знаряддя Москви (мабуть і недобровільне, бо ж ніхто не знає сьогодні справжньої думки корейського народу), то все ж офіційно називає Північну Корею ламачем миру. Цим робиться корейцям важку кривду, допомагаючи одночасно Москві прикривати свої ганебні вчинки. А все це тільки тому, „щоб не провокувати вождів Кремля.”

І Трумен, і Ечісон декілька разів проголошували світові, що правда — це найуспішніша зброя демократії і вільних націй. Воно стосується також Кореї. І там правда може шкодити тільки Сталінові. Майбутнє виявить у правдивому світлі корейські події без червоного блахману.

Провокуючи війну в Кореї, Сталін подбав для себе про подвійне алібі. Діє там не маріонетка Москви, а маріонетка московської маріонетки. Підземні пов'язання ведуть із Кореї не до Москви, а до Пекіну. Коли хтось намагається перервати ці проводи, то наткнеться лиш на небезпеку конфлікту з червоним Китаєм, а не з Москвою. Москва моттиме й далі вдавати невинну й незацікавлену, хоч одночасно

висилатиме на поле бою свої літаки, танки й своїх добровольців.

Дехто думає навіть, що події в Кореї мають на меті довести до збройного конфлікту між Америкою і Китаєм. Цим способом Москві пощастило б разом застрілити два горобці: приборкати Китай, тісніше пов'язуючи його з собою, і скривавити Америку, відтягаючи її увагу від Європи.

Сталін не довіряє Мао-Тсе-Тунґові. На його смак він надто самостійний. Довготривалий мир міг би його забагато зміцнити, насуваючи єретичні тітівські думки.

З другого боку, війна Америки з Китаєм була б затяжна й кривава. Вже сьогодні в Кореї американці переконуються, якою небезкою є далекосхідні народи, розагітовані, вишколені та озброєні Сове́тами. Ось що пише про це американський письменник — воєнний кореспондент Белдвін.

„Ми стоїмо в Кореї в боротьбі з армією варварів, але ці варвари мілітарно добре вишколені. Вони такі ж завзяті й такі ж повні погорди до життя і такі ж підступні в бою, як колишні орди Чингісхана. Примітивне воювання вони сполучили з модерною воєнною технікою — партизанську боротьбу з танковими проломами. Вони сприйняли так-

тику нацистської блискавичної війни і застосовують кожную зброю застрашування й терору. Їхня бойова мораль висока. Противник добре озброєний, і його людський матеріал практично невичерпаний. Ми стоїмо вічно-віч з ордами, озброєними не рушницями, а танками.”

Американський військовий факхівець Макс Вернер пише з цього приводу в „Дейлі Кампес”: „Повернення наших очей у бік Пацифіку дає в наслідку глибоке розчленування нашої стратегії. Треба ще й ще повторювати, що З'єдинені Держави не можуть бути однаково сильними на Атлантику й на Пацифіку. Сьогодні маємо на це дуже переконливий аргумент. Якщо воєнні дії проти маленької Кореї вимагають уже встрявання половини мирного складу американської армії, то якої сили треба, щоб стримати на Далекому Сході наступ комбінованих китайсько-російських військ. Хто залишиться тоді, щоб боронити Західню Європу?”

Отже, Захід мусить мати відвагу відповісти на провокації

Мао Тсе-Тунґа не в Пекіні, а в Москві. І не проти Китаю, а проти Москви мусить бути поведена поліційна акція Об'єднаних Націй. Бо коли зроблять приємність Сталінові й проголосять війну Китаєві, тоді примусять його „битися до останнього китайця”. В наслідку це принесе довгі роки непотрібної війни. Тим часом на інших відтинках фронту, в Східній Європі, на Балканах, в Ірані тощо — Сталіна куди легше зранити, ніж на широких просторах Китаю. Тут він мусить від початку слати свої власні війська, бо з європейських сателітів користі йому буде мало.

Не треба аж надто багато фантазії, щоб уявити собі, як швидко була б перерішена доля західньої культури, коли б 48 світових держав, об'єднаних в ООН, стояли по боці Сталіна, а не по боці альянтів. На жаль, ця сила покищо тільки теоретична, бо цим націям бракує єдності, рішучості й бажання обстоювати свої ідеали ціною крові, поту й сліз, — а без цієї ціни ж не довершено ще ніяке історичне діло.

Той, що працює руками, — є робітником; той, що працює руками й розумом, — є ремісником; той, що працює руками, розумом і серцем, — є мистцем.

Що ви знаєте про сон

Нормальна людина просипає між двадцятьп'ятим і сімдесятим роком життя повних п'ятнадцять років. Через недостачу сну генерали програвали битви, нервово хворі люди втрачали розум а жінки — своїх чоловіків. Отже, для всіх нас незвичайно важливе знати все найпотрібніше про сон. Ще поготів утерлося чимало фальшивих переконань.

Здоровий чоловік — кажуть — засипає й будиться, не ворохнувшись з місця. Це неправда. Людина часто змінює під час сну положення, бо не всі мускули можуть одночасно відпружуватись і відпочивати. Звичайно впродовж ночі людина ворухнеться 35 разів.

Дуже енергійні люди — говорять — не потребують багато спати, наприклад Наполеон і Едісон. Це також неправда. Наполеон і Едісон спали під час ночі коротко, але за те вони засипали під час дня. Отже, впродовж 24 годин вони спали стільки, скільки потрібно організмові.

Спати на лівому боці — нездорово! — дехто говорить.

І це неправда. Якщо людина здорова, то байдуже, на якому боці вона спить; горілиць також не шкодить.

Зате правда, що вчасний сон найкраще відсвіжує. Наукові досліді ствердили, що під час перших годин снання людина найкраще відпочиває.

Правда також, що коли ви спите замість вісім тільки шість годин, то наступного дня мусите зуживати, виконуючи вашу щоденну працю, на 25 відс. більше калорій.

Якщо ви кілька ночей не спали, то не мусите опісля відсипати всі втрачені години сну. Додаткові години не дають організмові більше, як нормальний час снання.

Недостача сну може спричинити поважне захворювання організму. Досліді виявили, що звір'ята швидше гинуть з браку сну, ніж з браку поживи.

Дехто каже, що перед снанням треба випити щось гаряче, тоді краще спиться. Це неправда. Хто хоче добре спати, той повинен увечорі дуже мало пити, бо на-

питки натискають на черевну оболонку й на серце та роблять сон неспокійним. Якщо хтось фізично дуже змучений, то найкраще йому скупатися ввечорі в теплій воді.

Найгірше, йдучи спати, журитися роботою, що жде нас завтра. Лікарі дораджують, щоб той, хто не може довго ввечорі заснути, постановив собі наступного дня встати пізніше як звичайно. Сама свідомість, що ви маєте доволі часу, щоб виспатись, дозволить вам легше заснути. Очевидно, що ввечорі не треба духово надто перемучуватись. Монотонний вечір

і легкий прохід — це найкраще приготування до спокійного й здорового сну.

Ліжко не повинно бути ні надто м'яке, ні надто тверде. Дуже м'яке навіть гірше від дуже твердого.

Найкраще спати одинцем. Вдвійку взаємні порушення не дають запасти в глибокий сон.

Добре також передіримати-ся після обіду. Досліди, переведені в американських студентських інститутах, виявили, що студенти робили куди більші поступи в науці, коли їм дозволено щоденно спати по обіді одну годину.

Г. П.

СТАРО-ЯПОНСЬКА МУДРІСТЬ

У старій японській книжці для молоді п. н. „Едон шенімон” (Книга тисячі письменних знаків) написано таке про „далекозорого” мудрця Авото Саємона:

Дідусеві впало раз у річку десять монет. Мудрець, щоб видобути їх з річки, мусів заплатити вп'ятеро стільки нуркам і робітникам. Коли люди зглядалися на мудрця й посмішувались, він сказав:

„Коли б я не видав п'ятдесять монет, щоб видобути моїх десять, то вони навіки пропали б на дні річки. А тепер, через гроші, що їх я дав робітникам, збереглися ці десять, байдуже в чийх руках, і наш рідний край не втратив ні одної з п'ятдесяти монет.”

Тиф не буде вже небезпечний

На широких просторах Азії, Африки й Південної Америки тиф є ще й сьогодні одною з найпоширеніших та найнебезпечніших недуг. Вряди-годи появляється він і в європейських країнах, зокрема в Італії й Іспанії. Знає його й Україна, що на її чорноземах став він невідлучним товаришем советського господарювання.

Як донедавна, тиф був у деяких випадках незвичайно важкою або й безнадійною хворобою. Навіть найкращі лікарства: сульфонамід, пеніцилін і стрептоміцин — підводили. Тож можемо уявити собі те враження, яке викликала вістка, що американському лікареві д-рові Полеві пощастило винайти нове чудодійне лікарство, що виліковує тиф впродовж 8 днів.

Приблизно рік тому появилася хвороба тифу серед вояків англійського гарнізону в Маляї. Зокрема важко проявлялася вона в одного 19-річного вояка. Мимо стосування всіх лікарств гарячка не обнижувалась. Тоді випадково зайшов до лікарні один американський лікар, що мав при собі невеличку кількість нового лікарства, т. зв. хлороміцетину. По проковтненні кількох пілюль гарячка у хворого спала до нормального рівня.

Ці самі пілюлі дали теж іншим 40 хворим і всі вони видужали.

Д-р Пол Баркголдер досліджував довгі роки земну пліснь у різних краях, перевіряючи її діяння на різні роди бактерій. Одні із препаратів виявилися безуспішними, інші отруйливими. Аж раз попалася вченому земна пліснь з одного поля біля Каракасу у Венесуелі. Зроблений з неї препарат виявився вбивчим для низки бактерій, що їх не вбиває ні пеніцилін ні стрептоміцин.

Нове лікарство випробувано наперед на білих мишках і собаках. Супроти людей застосовано вперше хлороміцетин у Болівії, лікуючи ним плямистий тиф. Наслідки були прекрасні.

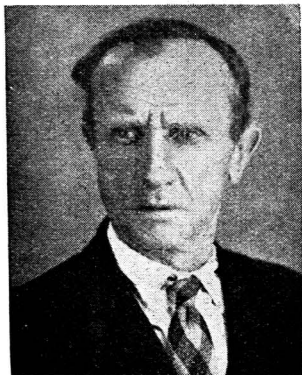
Тепер уже знайдено спосіб продукувати хлороміцетин штучно. Отже, є вже масова продукція. Досліди ведуться далі. Вони виявили, що цим лікарством можна лікувати не лиш тиф, паратиф, плямистий тиф тощо, але й деякі хвороби нирок і міхура. Мабуть, також вдасться лікувати ним коклюш — хворобу, яка щорічно забирає багато жертв і проти якої не було досі успішного лікарства.

Найважливіше те, що хлороміцетин зовсім нешкідливий для організму.

ФРАГМЕНТ старого українського театру

(Олекса Левитський)

Його негарне, обросло білим ключчям обличчя казкового тролля, знають по всіх зацілілих ще таборах українських скитальців у Німеччині. Він знайомий з усіма, жінкам відоме його абсолютне джентлменське привітання, що з ним він до них звертається при зустрічі. Він під цю пору працює в одяговому магазині одного з таборів, що перейшли на німецьку економіку. Але нещодавно він відмовився від можливості виїхати до Франції: там бо він мусів би провадити дисципліноване життя, яке встановили б для нього ченці в одному монастирі, де він мав би вставати на дзвінок, їсти, ходити й лежати за певним розкладом годин, коротше кажучи, провадити життя „перестарілого”. Він відмовився від того, бо він, у свої 63 роки, цілковито не

бажає ще ставати перестарілим. Бо він має ще пляни.

Амплуа його: Олекса Левитський. Ім'я й прізвище: комік, характерний. Це означає: виконує переважно комедійні ролі, але не цурається також і характерних. Інколи грав „злочинців” (Яго в „Отелло”, Вурм у „Лукавстві та коханні”), але це було трагічне непорозуміння в його акторській біографії. Стиль виконання: закостеніло, злісно побутовий. Це означає: ніяких „ізмів”, усе як водиться з благословенної руки Миколи Карповича Садовського.

Анкетні дані: народився 17. жовтня 1887 у Кам'янці Потоцьким над Дніпром (Херсонщина); не закінчив повністю освіти в Одеській духовній семінарії (тобто: не став богословом), в якій відзначався однією властивістю, що

про неї автор цих рядків ні за що не напише. Потім театри. Дебют: 14. травня 1905 в Єлисаветграді, роль: „народ та інші” в „Запорозькому скарбі” Ванченка („інші” це й був саме „Алеша”, тобто абсолютно юний ще тоді Левитський). Далі: театри Гайдамаки, Суслова, Суходольського — потім військо (перша війна) — потім: Садовський (Київ, Кам'янець-Подільський, Ужгород). 1927 — поворот до Галичини, рік праці в Стадника, а тоді вісім років перерви, аж до приходу большевиків (1939), коли то „Алешу” стягнуто до театру в Тернополі під керівництво Марка Терещенка. Друга еміграція: театр Блавацького, 40-річний ювілей сценічної діяльності (Возний у „Наталці”, 1948, зо спізненням на 3 роки через свого роду неорганізацію нашого театрального життя, і тому парадокс: на цей, 1950, рік припадає вже 45 річниця!). Крім того: діяльність режисера і практичного вчителя сцени по численних дрібніших театральних колективах, від Закарпаття починаючи, другою еміграцією кінчаючи. Загальне приблизне обчислення переграних ролей: між 250 і 300. Сказано досить.

„Алеша” Левитський каже сам на себе: фігляр. Пиши, мовляв, про мене, що я фігляр. Варто б сказати: гістрійон. Або, керуючи-

ся пізнішими, середньовічними назвами жон'глер. Це: сатир, ателлян, гудочник, Пантальоне. Це виявляється в щоденних речах, у товаристві, в раптових штуках, у витівках, в одяговому магазині, в ресторані. Тепер він, мабуть, талановитіший у житті, ніж на сцені. Ми мали змогу бачити його в „Запорожці”. Це було жакливе виконання головного героя в оточенні жакливо-театральних партнерів. Возного на своєму ювілеї він грав „пнотах” Саксаганського. Над ним тоді, під ніби орудою Блавацького, тяжів дух корифеїв, які завжди шмагали його булофорськими різками при кожній нагоді звести підрахунки при театральних „субітках” (тобто: по прем'єрах): бо Левитський, так само як і Йосип Гірняк, потребує твердого режисера. Без твердого режисера він починає лінити в ліниство.

Ліниство в актора це ніяк не вада. Сказати справжньому акторові, що він „чортова ледач”, це похвала майже така ж сильна, як і назвати його п'яницею. Це прекрасно врахував один із найбільших знавців акторської душі, Станиславський: його система праці актора над собою в підготові до творчого акту являє собою, в суті речі, ніщо інше, як рафінований спосіб використовувати для творен-

ня сценічного образу саме цю основну властивість лицедія — природне його ліниство. Система Станіславського — це система щохвилинного переборення себе, вона розкладає акторське ліниство на його елементи і, підстьобуючи кожний з них, зрощує на цьому несподівані квіти творчості.

Але система Станіславського — це наукова система, і правильно користуватися з неї можуть тільки ті, що, точно кажучи, сприйняли її з його рук власних. Решта акторів, тобто абсолютна більшість творить стихійно. Не кажучи вже про акторську братію тих часів, коли ще про Станіславського було відомо тільки те, що дерева у нього стоять посеред сцени, а не „лаштунками”. І „Алеша” Левитський чи не найхарактеристичніший актор, наш, український, стихійний актор, що живцем зберігся з тих часів.

Його сучасниками були Садовський, Саксаганський, Кропивницький, Затиркевич-Карпинська, Заньковецька, Ліницька, молодші Мар'яненки, Борисоглібська, Малиш-Федорець. Сучасниками й співрозмовниками, він бачився з ними й розмовляв, отак, у побуті, як ми сьогодні розмовляємо з нашими сучасниками, письменником Косачем, підприємцем Созонтовим чи фут-

болістом Гарасимом. Він був овіяний чаром цих посмішок, цих хитруватих очей, цих неголосних повільних дотепів, цього грімкого реготу й тоскно-радісних пісень, усім тим, що в понаддостатку випромінювали з себе перші корифеї нашого незабутнього старого театру. Тут не було жодної системи, і Садовський тільки вдавав, що він проводить навчальну роботу з молодим актором. Насправді панував канон, точне відтворення міміки, рухів, жестів та „отсебятин” великих меншими. Канон, прекрасний у тих, що започаткували його, дуже добрий у тих, що сприйняли його з перших рук, і нестерпний у тих, що практикують його сьогодні по численних драматичних гуртках.

„Алеша” був з тих, „дуже добрих”. Недурно ж по смерті Садовського саме йому Саксаганський доручив грати славетну роль свого покійного брата — Феногена в „Хазяїні”. Левитський відмовлявся з усіх сил, але мусів, нарешті, влягти волі володарного брата покійних двох корифеїв. Але грати Копача Бонавентуру („Сто тисяч”) в театрі Садовського ще за життя цього останнього він так і не наважився: надто вже освяченою була первинна традиція Миколи Карповича, виповнена його особистим чаром. Бонавентуру

грав ще тільки Саксаганський.

Ви чуєте цю золоту добу з кожного руху „Алеші”, коли він возсідає в осередку буйної богеми (в цей час обов’язково виконується танок на столі, причому не гине жодна пляшка). „Алеша показує, наприклад, як зачісувався Саксаганський, гравши Шпоньку в „Як ковбаса та чарка”. Шпонька був лисий, мав ледве шерsti на потилиці, проте зачісував її перед дзеркалом ретельно, — і Левитський це відтворює знаменито.

Левитський бував колись у сальонах. Невідомо, чи був він кращий замолоду (він твердить, що був), але факт, що він вірно виконував свою роль у тоді: жартуна, оповідача, гістріона. Він знався зо старим Чикаленком і десятками інших видатних особистостей передреволюційної України — з кожною

з них у нього зв’язаний якийсь неймовірно-дотепний спогад, оповідь про який можна слухати годинами.

„Алеша” не хоче ще сьогодні йти „на спокій”. Він хоче діяти, хоче грати. Тим часом брак відповідного театру він компенсує домашніми виставами в колі розвеселих друзів. Не знати, чи стрінеться на його шляху колись ще поважний режисер, який втягне його у вир щоденної фахової праці в щовечірньому театрі. В деякому разі, якби такий режисер знайшовся і якби це був модерніст, „Алеша” міг би з повним правом сісти перед ним у позу Варламова супроти Мерхольда і сказати: „А ну, спробуй, стилізуй-но мене!” Це, звичайно, неможливо. Бо „Алеша” Левитський сам собою вже стиль.

І. К.

РОЗУМНІ ДУМКИ

Не один пішов би до школи, коли б знав, що колись щось з нього буде.

Таємниця життя лежить не в тому, щоб робити те, що любите, а в тому, щоб любити те, що робите.

Чимало людей тратять половину життя на те, щоб мріяти про речі, що їх вони мали б, коли б половину життя не витрачували на те, щоб про них мріяти.

Якщо ви такі зайняті роботою, що не маєте часу на те щоб помолитися, то справді ви надто зайняті.

Мовчанка може бути найчорнішою брехнею.

Модне ЕЛЕГАНТНЕ Жіноче

Любі Читачки!

Сьогодні звертаємось до Вас з проханням: висловіть свою думку про куток „Модне, елегантне, жіноче”. Чи Вам подобається він та які теми ми маємо писати? Що Вас найбільше цікавить? Що ви хотіли б знати? Просимо Вас до співпраці. Напишіть нам свою думку, а також надсилайте нам матеріали з різних ділянок: шиття, куховарства, жіночого спорту і таке інше. Ми радо будемо прислухатись до Вашого голосу, радо послухаємось Вашої поради і радо дамо Вам місце висловити свою думку й поділитися нею зі своїми посестрами. Бо ж магазин „Ми і Світ” — це Ваш журнал, і кожна з Вас повинна старатись причинитися до його розбудови. Наша редакція знаходиться в Німеччині, а Ви вже побачили багато світу і багато цікавого про нього можете написати. Бо інша мода в Австралії, інша в ЗДА, та й, мабуть,

інша в Нью-Йорку й у Голівуді, так як кухня італійська різниться від канадійської чи французької!

Отже, ще раз прохання і закликає до всіх наших любих Читачок: дописуйте і співпрацюйте з журналом „Ми і Світ” у нашому маленькому, скромному жіночому куточку!

А тепер я розкажу Вам дещо про руки: раджу Вам беріть до кожної роботи гумові рукавички. Тоді так „приємно” міється посуд (очевидно треба уважати, щоб та приємність не замінилася в прикрість, коли зі слизької руки виховзцється чашечка з китайської порцеляни й розіб'ється на дрібні кусочки!). Рукавички дуже добре хоронять руку. Вони мають одну погану прикмету: коли обходитися з ними неуважно, дуже скоро тріскаються. Але це не такий то великий видаток (ціна в Німеччині 2 НМ). Щоб їх легко надяг-

нути треба вжити трошки тальку; тоді вони також легко стягаються, а руки навіть після найчорнішої праці залишаються свіжі й чисті.

А як робити манікюр? Я знаю дуже легкий і простий спосіб: Намочити руки в гарячій воді й губкою потискати кінчики пальців так, щоб вода добре розм'якшила шкірку під нігтями, де набивається бруд. Нігтів не треба обтинати, а тільки довгим пильничком спилювати. Шкірку, яка наростає довкола нігтів також не треба обтинати, бо тоді вона дуже скоро відростає, а тільки спеціальною дерев'яною паличкою загнути до середини. Коли ще залишаться якісь не-

рівності, треба їх усунути кліщичками. Ножички тут цілком не потрібні.

Коли нігті легко ломляться, треба їх щовечора намащувати товстим кремом. Перед лякуванням натерти м'якою шкіркою, щоб блищали, тоді й ляк краще тримається. Лякувати не можна цілих нігтів, а треба залишати т.зв. „місяці“, байдуже який накладається ляк, тому що нігті мусять віддихати, а їхнє пілковите залякування цьому перешкоджає. Лякувати треба тоненькими верстками й сушити на повітрі, а не коло пічки, щоб гарно блищали.

І коли нігті вже доведені до порядку, тоді треба робити гімнастику пальців. Покласти руку на стіл і пробувати пальцем робити круги при допомозі другої руки. Коли ж руки дуже знищені тяжкою працею, тоді треба їх натирати ввечорі мішаниною з цитрини, меду й гліцерину. Також раз на тиждень добре викупати руки в теплій оліві або зробити парафінову мазку, себто розпущену парафіну накласти тоненько пензлем на руки і тримати їх так 20 хвилин. Потім парафіна легко сама злущиться. Після цього руки виглядають „молоді“ й гарно. А кожна жінка повинна мати гарні руки!

О. В.

Літні капелюхи прибирається квітами. Цей модель маленькии точок з рожечок, прибраний широкою тафтовою стьожкою. Лице заслонене вуалькою.

Як купують жінки?

Власники великих американських товарових магазинів просили психологів прослідити звички й забаганки жінок, що приходять купувати товари. Досліди проведено не лиш в Америці, але й у Лондоні та в 11 європейських державах. Ця праця тривала півчварта років і коштовала 80 тисяч доларів.

Виявилось, що жінки найрадіше купують товари, що їхня кількість обмежена. І так, наприклад, одна фірма, маючи великий запас ваз, що їх не могла ніяк продати, дала таке оголошення: „Продається лиш по дві вази на покупця!” Наслідок був такий, що до трьох днів розкуплено 8 тисяч ваз.

Жінки люблять також т. зв. принагідні закупи. Наприклад, замість 1 штука — 25 центів, 3 штуки — 74 центи. Один магазин зробив жарт і написав на консервах, що їх продавав по 20 центів за штуку: „Три штуки за 60 центів!” Багато жінок купили відразу по три консерви.

Із незрозумілих причин в овочевій крамниці минається куди більше помідорів, коли вони стоять побіч яблук.

В одягових крамницях жінки люблять бачити кожну річ в трьох різних якостях і цінах: дорого, дешевшу й найдешевшу.

Жінки дуже вразливі на запах. Один магазин втішався великим попитом лише тому, що продавав жіночі панчохи в напарфюмованих пуделках. В іншому овочевому магазині зросли обороти вдвоє після того, як почали в крамниці розприскувати запах сосни.

З кольорів наймилішою для домашніх господинь є комбінація червоної й голубої красок. Далі йде червоне й зелене, червоне й жовте, і ажна кінці чорне й біле. В цій черзі повинні бути розмальовані консерви.

В споживчих крамницях чоловіки є більш побажаними покупцями як жінки. Вони купують також такі товари, що їх важко збути. Гроші вони видають багато легше. Коли жінка попросить чоловіка поробити закупи, то він видасть на 20 — 80 % більше грошей. Їх легше також намовити купити якийсь товар. Зате вони є куди більш від жінок відпорними на закупно одягу й косметичного приладдя.

О — як

З циклу: наші спортові прем'єри у світі

„РЕД ВІНГС“ програють 1 : 10! (Українсько-американська хокейна прем'єра)

Власне кажучи, ми мали за собою вже декілька непоганих проб. Поза нами було декілька місяців збирання до купи всіх розпорошених на еміграції в Німеччині українських хокеїстів, шиття спортових костюмів з дарованих ІРО спідніх сорочок і підштанців, майстрування з обрізків шкіри рукавиць, роздобування черевиків, ковзанів, кийів і багато чого іншого. Часом ми думали з Мільом, що все те треба буде кинути і відмовитися від нашої мрії: організувати українську хокейну дружину на еміграції. Він був душею цього всього. Писав до всіх можливих і неможливих змагунів, ходив, просив, благав, його викидали крізь двері, він влазив вікном... Ах, правда, я забув вам його представити: „Мільо“ — це Омелян Бучацький, найкращий укра-

їнський хокеїст, — вихованець львівської „України“, змагун, що грав уже на десятках стадіонів, добув стількити голів, веселий, дотепний, несерйозний, безвідповідальний — мій приятель, „Мільо“ Бучацький.

Нарешті, все те вже було поза нами. Готування, тренінги, навіть два чи три розіграні проти німецьких дружин, змагання на Олімпійському Стадіоні в Гарміш Партенкірхен. Але це все було вже... Проти німців українські дружини вже грали і під час війни, навіть, вигравали. Нам хотілося чогось іншого. Чогось, чого ще не було, противника, якого український спорт, а зокрема льодовий хокей, ще не зустрічав. Ми ж хотіли „творити історію“ українського спорту. Одне слово: давай американців! Як це Мільо зробив, біда його

знає, але так довго він крутився в Мюнхені в околицях Принц Регентен Стадіону, на якому тренували американські військові дружини, доки одного дня не привіз вістки: граємо проти „Ред Вінгс“, військової американської дружини!

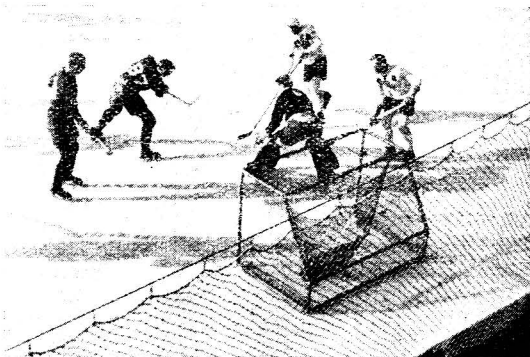
Закипіло. Ковзани гострилися, кні обкручувано свіжою ізоляційною стьожкою, телеграми йшли до гравців, прихильники нашої дружини готували автобус, я „робив рекламу“ у популярній у той час мюнхенській „Українській Трибуні“, друковано афіші. Темою розмов у біженецьких таборах Мюнхену, Авґсбурґу, Міттенвальду й околиці був матч льодового хокея „Лев“ — „Ред Вінгс“ у Мюнхені на Принц Регентен Стадіоні.

Коли ми висідали в обідню пору з переповненого автобусу перед стадіоном, настроїй був серйозний. Гравці були всі: Бучацький, Світенко, Шкляр і я з Міттенвальду, Любко Цимбалістий з Мюнхену, наші два симпатичні естонці, браття Сави з Авґсбурґу, Юрко Днiщo з Ноймаркту, Марковський з Берхтесгадену, Ромко Ка-

литяк з Регенсбурґу — одне слово: всі, як ніколи. Публіки, переважно української, назбиралося добрих декілька тисяч. Фільмовий оператор Солук узявся з апаратом, пресові фотографі кліпали затворами „ляйок“ — ну, що ж: прем'єра!

Одне тільки було непрем'єрне, а саме лід, який під гарячим промінням баварського сонця танув, особливо коло банту головної трибуни, покриваючись верстовою води на декілька сантиметрів. Я зі злобною втіхою подумав про Міля, який починав гру на лівому крилі. Цей сьогодні скупається!

Американці — як американці. Довжелезні, твердо опанцирені, в шоломах на головах, прекрасно споряджені, з усмішкою дивилися, жуючи ґуму, на наші

Під брамкою дружини „Ред Вінгс“

змайстровані із підштанців панчохи і білі підсорочки з гордим написом „Лев” на грудях. Проте вони були чемні і ввічливі, і саме те нас доводило до люті.

— Почекайте, „крилаті” („Ред Вінґс” — червоні крила) — ми вам ті крила позагинаємо...

Не довелося чекати довго. Перша атака протягом років зіграної пари, Дицьо — Бучацький, і кружок уже сидів в сітці „жуваців гуми”. А потім — пішло. Вода бризкала праворуч і ліворуч. Двометровий американський оборонець Кормік, бігав за малим Мільом як скажений. Щораз хтось купався під головною трибуною. Наші противники вилазили із шкіри, а го-лі падали один за одним.

При цій всій історії найбільше нудьгував наш воротар „Гуцул” Шкляр. Чи ж можна йому дивуватися, що нарешті він не витримав і дозволив собі вбити „почесного”?

Прем'єра закінчилася нашим виграшем 10 : 1. Вдоволені, мабуть, були всі: ми — бо виграли, публіка — бо за свої марки побачила 11 воріт і український виграш, фільмовий підприємець

п. Солук — бо накрутив дещо нових кадрів до фільму з життя ДП, а... власник автобусу тому, що дістав на додаток безплатно нове накривало.

Трохи невдоволені були тільки співактори українсько-американської льодової прем'єри. Але вони, ці наші „червонокрилі” Джі Ай не були ні трохи на нас лихі, хоч тепер, коли ми знов спільно роздягалися в ґардеробі, вони вже іншим оком дивилися на наші підштанці.

— Нот бед, нот бед, — потискаючи після метчу наші руки.

— — — — —

Минулася прем'єра. Після неї пішли інші, важчі змагання, проти найкращої дружини американців в Європі, летунів з Ной-біберґу, проти багатьох — австрійських, німецьких, італійських дружин.

Раз наша дружина була на возі, то знов під возом, з „Лева” зробився „Довбуш”, грачі відходили й приходили, багато дещого мінялося й забувалося. Одне тільки залишилося назавжди в пам'яті. Прем'єра. Американсько-українська прем'єра: „Лев” — „Ред Вінґс” 10 : 1!

На Цугшпіце!...

На зверненій в австрійський бік стіні скельного блоку Цугшпіце червоною фарбою накреслене величезне: „Я!” (так). Це пам'ятка з часів плебісциту за прилучення Австрії до „Райху”. Серединою хребта Цугшпіце проходив перед 1938 роком і проходить тепер австрійсько-німецький кордон і, якщо можна було б спитати про справжню волю гірського велетня, вона була б, мабуть, проти „аншлюсу” і гітлерівського режиму: тільки протягом 7 років від 1938 до 1945 Цугшпіце не була найвищою горою Німеччини, віддавши на цей час це горде ймення австрійському Грос-Гльокнерові.

Сьогодні Цугшпіце здобула назад свою корону, і у всіх провідниках і оголошеннях Бергвахту (гірської сторожі) виразно пишеться: „Дер гехсте Гіпфель Дойчляндс”.

На таблиці оголошень Альпенферайну крім цього писалося

ще: „Виступ на Цугшпіце від Гелленталю, а поворот через Райнталь, два дні, лиш для вправних”.

Ні, ми не були рекордистами, а виступ на Цугшпіце не записується в хроніках альпійських героїств, але всі ми три, Петро, Іван і я, знали гори досить добре. А, крім того, ці „два дні”... А може воно піде протягом одного?

Було ще зовсім темно, цього пізньоосіннього ранку, коли ми висіли із залізнички Інсбрук — Ройте на станційці Обер-Грайнав, проте вже розвиднялося, коли ми проходили коло вузької скельної брами „Геллентальклямму”, одного із найкращих ярів. Вузька доріжка поміж небосаяжними скелями виринає, то знов губиться у камінних тунелях, в яких темно, за львівським окресленням Івана, „як у мурина в носі”. Зо стін капле вода, побіч шумить потік, а коли поглянеш угору, бачиш завішений над яругою маленький наче забавка з тої відстані, залізний місток. Ще трохи — і ми виходимо з камінного гирла на дещо вигіднішу дорогу. Вкортці перед

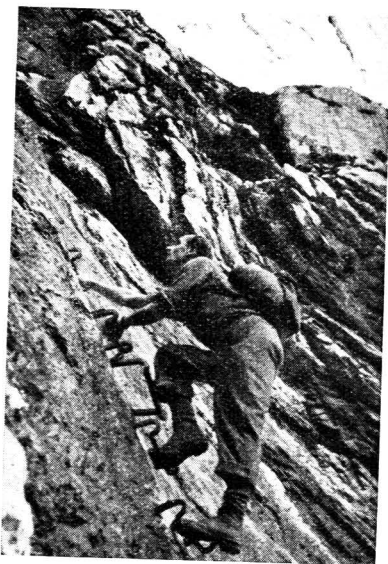
нами вже Гелленталь-Гітте, де вода коштує стільки ж, скільки гаряча кава. Воду треба носити за кілька кілометрів. Ще один-два кілометри — і почнеться виступ. Господина критично оглядає наш „авслендерський” виряд. Без раків і чекана може бути на льодовику прикро: він вже стверд, це ж пізня осінь. Але мої товариші, які „робили” вже „шпицю” з боку Райнталю і на льодовику були вже влітку, виразно легковажать цим усім і: „Муха не сідає”, — звучить у відповідь легковажний виклик горам, німецькій туристичній заповідливості, Цугшпіце і всьому взагалі...!

Після першої найжаченої клямами впоперек і здоєж скельної стіни, виходимо знов на кам'янисте осиписько. Сонце припікає, і мої партнери вкоротці залишаються тільки в шортах. Мене щось стримує від скидання брезентових штанів. Може передчуття наступних хвилин...?

Першу атаку на льодову стрімку площину, що розтяглася перед нами, починаємо бравурно. Не зважаючи на наших попередників, декількох німців, які раніше від нас вийшли з Гітте і яких якраз коло льодовика ми здоганяємо — рушаємо лобовим ударом на першу стрічну льодову вершину. Але після кількох метрів „муха починає сіда-

ти”. Наші гумові підшви, добрі до „роботи”, в скелі, з трудом дають опору на слизькому твердому льоду. Ось уже Іван висить понад мною розкарячений, як жаба, ось уже „затормозило” Петра. Коло мене погано. За собою я лишив уже добрих сто метрів льодового стрімкоспаду, і коли поглянеш назад, почуваш себе як казковий лицар на Скляній Горі. Вгору теж немає чого дивитися, бо там висить Іван, який сантиметр за сантиметром здобуває висоту, щоб видряпатися на малу „поличку”, звідкіля піде, мабуть, уже легше.

Чую вигук, і коли, вбиваючи всі пальці в лід, щоб удержатися

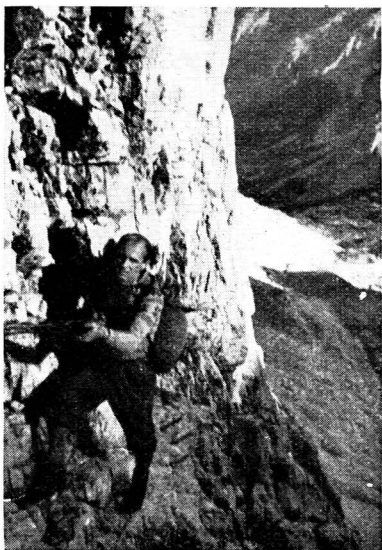
за всяку ціну, обертаюся ліворуч — Петра вже нема. Він якраз з швидкістю кур'єрського поїзду, плечима, які хоронить приготований на два дні наплечник, шурує по льоду. Промайнула думка про його шорти і голі ноги...!

Але вже наступна секунда примушує мене скрикнути: „Лечу, Іване!“ І, обертаючися останнім зусиллям на хребет, слідкую за Петром.

Перший з'їзд закінчується щасливо: два метри перед глибокою тріщиною. Покривавлені лікті й долоні печуть немилосердно. Завиваю їх хустиною і рушаю щераз. Десь високо на горі, завішений в льодовій стіні, чорніє, як крапка, Іван, а поміж льодовими горбами праворуч видно час до часу червону американську шапку Петра.

Стіна не пускає. Щокілька метрів треба починати наново. Що ж, до чорта? Чи доведеться завернути? Тут, коло підніжжя Цуґшпіце, коли треба перейти ще тільки цей глупий льодовик і останній двогодинний виступ цією прямовисною скелею, що висить ось там наді мною? Згорі вертається німецька пара: „Ес ґет ніхт...“

Черевики вже в мене на шиї. Завинені хустинками руки пашать, серце влізати у горло, а поперерізуване тріщинами по-

ле грозить смертю легковажному. Так важко здобувати кожний крок...

Але все ж таки по годині вже лишається ще тільки кількадесят метрів до скелі. Петро й Іван уже там. За допомогою фінського ножа, що його доводиться вбивати в лід шокрок, вже і я біля них. Подорозі не минулося ще двох примусових спусків. Петро кривавить. Лікті, стегна й руки поздирані до крові. Він не жде, йому спішно перев'язати скалічення — і за хвилину він зникає в прямовисній скелі наді мною. Ще хвилина — і за ним зникає Іван. Залишаюся один. Я розбитий, знервований

і, правду сказавши, найліпше сидів би тепер і пив пиво десь у Гармішу. Але ночувати тут не можна. Ще один „дим” із цигарки — і підіймаюся по сталевій линві просто, як свічка, вгору. Після якоїсь півгодини починаю щораз краще розуміти красу і приємність життя.

Стежечка вузесенька, місцями зникає зовсім, понад тобою кількатор метрів ґранітної прямовисної скелі, під тобою кількатор метрів нижче поперерізуване тріщинами льодове поле. Наплечник тяжить і тягне ліворуч, а глибина, здається, нашіптує: „Подивись мені у вічі, подивись! Пощо боротися? Пусту праву руку...”

Маю вже досить цього всього. Коли перехилиюся через скельний хребет праворуч — бачу маленьке, наче смарагдовий листок, Айбзе і білі крапки вітрильників на ньому. Там тепер, мабуть, так соняшно і привітно... Там, далеко внизу...

На горі вже золотіє хрест Цурґшпіце. Ще трохи, ще кількатор метрів — і вже зараз можна буде дати відпочити втомленим ногам і плечам, вмити скривавлені руки. А покищо користаймо з дрібної, „широкої” на півметра щілини в скелі і закурім „Кемела”...

На горі немає перев'язочного пункту. Треба сходити з вершка дещо нижче до „Шнефернегавзу”, де зможемо, нарешті, перев'язати наші рани. Німці цікаво допитуються: „Зінд зі ґештірцт?”

„А бісль...!”

Веселий американський сержант у Шнефернегавзі лікує нас зовні і зсередини. Насамперед кожен з нас отримує добру порцію аптечного спирту і після того ми легше переносимо його лікарські заходи. Не диво, що прощання виходить прекрасно: ще довго звучить з балкону Шнефернегавзу: „Шов мід вей ту ґоу гом...”

А з долини несеться наше: „Айм тайрд енд ай вант гоу ту бед!”

Але до „гом” ще далеко. Щойно третя година, і ми маємо якнайкращі шанси повернутися ще сьогодні до Гармішу, а навіть до Міттенвальду, якщо зловимо останній потяг. А коли не встигнемо, маємо ще Кнор-Гітте на „всякий випадок”. Кам’яними осиписьками, жерепом (карловата сосна), поміж кам’яними бльоками, серпентинами і навпростець сходимо наділ. Тепер уже тільки йдеться про питання: чи встигнемо вийти на Цугшпіце через Гелленталь і повернутися через Райнталь протягом одного дня?

Кнор-Гітте минаємо ще перед присмерком. Коли ми виходимо з наступного схоронища, перед

Партнахклямом, надворі вже сутеніє. Ще довгий обхід полониною Партнах-Альм — і вже перші стрічні баварці, що вийшли на вечірній прохід.

„А ге, менш!” — скликають — коли, відповідаючи на запити, ми описуємо нашу одноденну мандрівку. „Гібте дес а?”

Остання частина дороги в темному, повному вечірньої тиші, лісі. Понад верхів’ям дерев дрімають у своїй непорушній задумі кам’яні велетні. Вони стояли тут і тривали, коли не було ще нічого, а світ був молодий...

Перед нами світла Гармішу. Стрілки годинника при блиску ліхтарика показують 10 годину.

— А чи я не казав? Цугшпіце за один день! „Муха не сідає!” — тріюмфує Іван.

Обжинки:
Станиславів
1942

Історія хрестиківки

На передмісті Капштадту, в невеличкому дімочку посеред розлогого саду, живе стара негритянка, Джессіка, сама одна мов палець. Ніхто й не подумав би, що в неї мільйонове багатство, яке вона одідичила по своєму панові. Звався він Віктор Орвіл і був власником великого маєтку в англійському графстві Оксфортшір. Він жив самотньо, огірчений, повний ненависти до людей. І саме історія цієї людини тісно пов'язана з народженням хрестиківки.

Живучи колись у графстві Оксфортшір, втішався Віктор Орвіл славою спокійного, товариського та чесного чоловіка. Мав тільки одну прикмету — любив лляти надто багато віскі до содової води. Коли б не те, був би зразком дружини й сусіда. Раз у сусіда випив за багато. Не було б лиха, коли б він не вперся сам кермувати автом серед темної ночі. Що не молили його знайомі й дружина — не помогло. Сталося те, що мусіло статися — Орвіл заїхав у придорожнє дерево, дружина померла в наслідок ран, сам він станув перед судом і був засуджений на довічне ув'язнення.

Попавши в тюрму, він тижнями й місяцями сидів, не реагу-

ючи на довколишнє життя, не обзиваючись ні словечком. Кілька годин сну давали йому єдине забуття. Тюремний заряд й лікарі думали, що він не переживе трагедії та збожжволіє або вкоротить собі віку.

Але Орвіл був ще настільки сильний, що зумів перебороти самого себе. Одного ранку попросив він паперу й олівця. Від тоді день-у-день сидів він за своєю дуже незвичайною працею. Рисував квадрати, ділив їх на рівні поля та заповняв буквами. Згодом попросив дати йому товстий словник Тюремний лікар, що все це уважав щораз зростаючим божевіллям, змінив свою думку щойно тоді, коли одного дня Орвіл розкрив йому лабіринт своїх комбінацій. Так, серед тюремних мурів, народилася хрестиківка.

Це епохальне відкриття, що відбулося всього перед 25 роками, мало великий вплив на духовий розвиток людства. І мабуть ні одна новина не поширилася в світі з такою швидкістю, як хрестиківка.

Вийшовши з тюрми, Віктор Орвіл був власником 2 мільйонів фунтів стерлінгів, що їх він заробив своїми роздумуваннями й рисуванням квадратиків, за тю-

ремним закратованим вікном. Ціле те майно залишив він, умираючи, своїй вірній служі негритянці.

Похоронено Орвіла в Капштадті. На його могилі вірна негритянка поставила скромний пам'ятник, як він того бажав, веліла вирити в камені хрестиківку.

Ч. 1 — Візитівки

(по 1 точці)

склав д-р К.

ІВАН ЛИСТВАС

ВАРКА ЦЕЛІБ

ЛЕСЯ ПАВЕР

В котрих містах нашої Батьківщини живуть ці люди?

РОЗВ'ЯЗКИ ЗАГАДОК З Ч. 1

Музична хрестиківка

Поземо: 1. Глюк, 5. атол, 9. Рєпін, 11. труці, 12. іг, 13. Талєс, 15. ес, 16.газ,

18. син, 19 БРТ., 20. рай, 22. ора, 23. Колесса, 24. дон, 25. амо, 27. пан, 28. око, 30. ека, 32. І. Ф. 33. акорд, 35. ті, 36. снага, 38. Тибет, 40. теза, 41. рата.

Доземо: 1. Гріг, 2. Лєгар, 3. Ю. П., 4. кіт, 5. арс, 6. ту, 7. опера, 8. Ліст, 10. нас, 11. нет, 14. Лисенко, 17. закон, 19. Брамс, 21. Йон, 22. оса, 24. „Дафне”, 26. октет, 27. піст, 28. Ока, 29. Орт, 31. „Аїда”, 33. ага, 34. Дир, 37. аз, 39. ба.

Паліндром

1. Амарант, 2. етер, 3. Еберт, 4. растер, 5. аніма, 6. мати, 7. рата, 8. тарок, 9. оптика, 10. темпо, 11. рококо, 12. рапір.

— а) ріпа, б) ро, в) к. о., г) короп, г) мета, д) кит, е) покора, є) татари, ж) тама, з) мінарет, і) Сартре й) берет, к) Етна, л) рама.

Правильні розв'язки: Тріска Антін (13 п.), інж. Турко (13 п.).

До читачів сторінки загадок!

Як досі, зацікавлення сторінкою загадок серед читачів магазину доволі мале. Просимо присилати нам розв'язки й допомагати нам своєю співпрацею. Просимо також усіх зацікавлених цією сторінкою написати про це до редакції „Ми і Світ”. Якщо виявиться, що число заінтересованих дуже мале, тоді ми ці сторінки заповнимо іншим, для всіх інтересним матеріалом.

КУПОН Ч. 3 — ЗАГАДКИ — „Ми і Світ”
серпень 1950

ЖІНКА — ШЕФ ПОЛІЦІЇ

(Із споминів поліційної президентки міста Нью-Йорку)

(Продовження)

Доля, що її не зуміла уникнути молоденька Мейбел Ленгстріт, — це трагічна доля сироти.

Коли Мері вперше зустрілася з шіснадцятьрічною Мейбел, її кругле дитяче личко було повне розпачі. По передчасній смерті матері батько примістив її в школі, що в ній вона почувала себе нещасною. Мейбел утекла, жила деякий у нужді, аж поки не познайомилася з молодим італійцем, що звався Будді Гатто. Він закохався в Мейбел і намовив дурне дівча жити з ним, обіцявши оженились. Але до цього ніколи не дійшло. Будді збудив однієї ночі Мейбел і сказав, що мусить мерщій втікати, бо його шукає поліція.

Мейбел опинилась у такій ситуації, в якій ще ніколи не була. Вона знайшла Мері. Мері спробувала наперед порозумітися з родиною Мейбел, але для неї не було вже ні роду, ні дому. Батько не хотів і чути про свою дочку.

На додаток виявилось, що приятель Мейбел вчинив вбивство.

Отже, Мейбел була потрібною поліції, щоб могли знайти злочинця. Мері знайшла для Мейбел гарну кімнатку і забезпечила її всім найпотрібнішим. Довгими тижнями їздили вони по довколишніх гаражах (Будді був шофером), шукаючи італійця. Але він немов під землю пропав. Довелося перервати розшуки, і Мері не мала вже більше змоги опікуватися дівчиною.

З того часу проминули місяці. Аж одного дня Мері зустріла Мейбел у танцювальному льокалі. Дівчина зраділа з зустрічі й почала розповідати, що вона побувала в міжчасі в Канаді.

— Що ти там робила? — запиталась Мері.

— Вправлялась в злочинстві по крамницях, — відповіла простодушню Мейбел. — Там так легко мати все, що тільки забажаєш. Детективів зовсім нема. Я одягнулась і ще дещо заощадила.

Мері докорила дівчині й повчила, що на хліб треба заробляти чесною працею. Мейбел обі-

цяла поправитись і поступила на працю в невеличку крамничку. Вона була задоволена й часто відвідувала Мері, аж поки одного дня знову не зникла без сліду.

Одного непривітного ранку, в березні 1924 р., в Мері зазвонив телефон. Це була Мейбел Ленгстріт. Повний тривоги голос говорив: „Я мушу вас негайно бачити. Сталось щось жакхливе. Я не можу нікому про це сказати.”

За кілька хвилин Мейбел сиділа вже в кімнаті Мері та дрижачим голосом розказувала про свої переживання останніх місяців.

Мейбел познайомилася з Поллом. Вони почувли до себе симпатію і одружилися. Зробили це під чужими прізвищами, бо обоє не мали ще завершених двадцять років. Пол був шофером. З його заробітку вони могли скромно жити. Вони винайняли кімнатку в старій саїтньої жінки Йоганни Норіс, яка скоро їх полюбила і була щаслива, що має з ким ділити свою самоту. Одного дня Норіс сказала, що вона продала свій дім за 15 тисяч долярів і що хоче купити новий, в якому, самозрозуміло, вони далі житимуть разом.

Добродушна говірливість старої Норіс стала причиною нещастя. Жадоба грошей звела По-

ла з ума. Він вирішив убити Норіс і пограбувати в неї 15 тисяч долярів. Мейбел прочувала нещастя й хотіла перейти на інше мешкання. Але Пол не погодився. Мейбел надто любила Пола, щоб його покинути. Тим часом він, бачачи страх і вагання жінки, вирішив використати першу нагоду, не задумуючись над наслідками злочину.

Нагода трапилася швидко. Одного дня, коли Норіс направляла стілець у кухню, Пол вихопив у неї молоток і вдарив її ним по голові. Опісля задушив її ганчіркою. В ту хвилину, Мейбел, почувши стогін, відчинила двері із сусідньої кімнати. Її поаява протверезила Пола: він кинувся Мейбел на шию і благав допомогти йому. Вдвох вони занесли тіло вбитої до невеличкої кімнати й сховали під ліжком. Тоді вісімнадцятирічний вбивник почав шукати гроші. Яке ж було його розчарування, коли замість сподіваних 15 тисяч він знайшов усього 15 долярів і банкову книжку. Нещасний не думав, що стара жінка віддала гроші до банку.

Що ж тепер робити з тілом убитої? — стало перед обома питання. Непомітно винести — було неможливо. Отже, Пол вирішив спалити його. Купив пляшку спирту й виляв на тіло, поклавши його раніше біля печі.

Поліція повинна була думати, що стара Норіс на підпитку сіла близько печі, і її одяг спалахнув полум'ям.

Пізно вночі Пол і Мейбел підпалили одяг убитої, а самі лягли в ліжку, вдаючи, що сплять. Наражуючи своє життя, вони не прокидались доти, аж поки сусіди, помітивши хмари густого диму, не постукали в двері. За хвилину прибула пожежна сторожа й погасила вогонь.

Поліційне слідство не виявило нічого підозрілого, й жахливе вбивство залишилося б невиявленим, коли б не свекруха, мати Пола. Їй здавна не подобалась Мейбел, і вона намовляла сина покинути жінку. Тепер їй це пощастило. Мейбел опинилась на вулиці, зранена в своїх почуваннях до Пола, що його все ще любила, і без засобів до життя. Огже, вона й згадала свою „приятельку” Мері. Розповідаючи про своє горе, вона забула, що обов'язком Мері є знайти Пола і віддати його в руки закону. Мері відразу подзвонила на поліційну станицю. З'явилися два детективи й відпровадили Мейбел до шефа відділу. Там вона розповіла всю правду й дала адресу Пола. Тіло Норіс відкопали й ще раз оглянули. Знайшли також ганчірку, що нею її задушено. Пола засуджено на 40 років в'язниці, Мейбел звільнено.

Доля Пола дуже боліла Мейбел. Вона змінилася, притихла, почала працювати в одній фабриці. З невеличкою заробітку вона весь час ощаджувала, щоб могли купити для свого Пола гарні різдвяні подарунки. Наївна жінка їхала до в'язниці з надією, що подарунки зворушать Пола, і він простить їй її зраду. Але не встигла вона ще виїняти подарунки, коли Пол нагнувся через в'язничне поруччя та з усієї сили вдарив її в лице. „Йди й розкажи своїй Мері Салівен!” — закричав він люто. І вона справді пішла, плачучи, до Мері.

Згодом Мейбел погодилась із думкою, що Пола вона втратила навіки. Щоб не зустрічатися з свекрухою, вона переселилась до Рено. Там познайомилась з багатим молодим чоловіком і вийшла вдруге заміж. Вона була щаслива, прислала Мері фотографії свого чоловіка й маленького сінка і вряди-годи відвідувала Нью-Йорк. Від свого інтелігентного чоловіка вона набралась товариської вишуканості й товариських форм. Але Мері вона не сходила з думки. Мері знала, що темперамент цієї жінки не надавався до спокійного родинного життя.

І, справді, по чотирьох роках подружнього життя вона зникла без сліду. Її чоловік у розпа-

чі приїхав до Мері. Почалися розшукування, але все надарма. Щойно за два роки Мері дістала листа від Мейбел. Вона знову перебувала у загрозливій ситуації. Порвавши всі родинні зв'язки, вона не могла позбутися того почуття вдячності, що ним вона була пов'язана з Мері.

Згадуючи про свої пригоди, Мері Салівен з жахом розповідає про те, як вона прослідкувала діяльність одного знахура.

Вона вбралася в старе лахміття і увійшла до його кімнати прийняти. В кімнаті під стінами стояли осклені шафи, а в них у скляних посудинах жаби, хробаки, гадюки тощо. „Це все я повивмав із шлунка та з легенів хворих!“ — сказав знахур, заваживши, що Мері цим цікавиться. Опісля він докладно розпитував Мері про її життя та про матеріковий стан, і щойно після цього запитався, що їй болить. Мері необережно поскаржилася на біль шлунка. Знахур щось подумав, а тоді влив на ложку якоїсь бурой рідини та велів це проковтнути. „Ніколи в житті я не їла ще чогось такого гіркого! — оповідає Мері. — Я була певна, що мене отруєно.“ Мері хотіла купити собі пляшку цих „ліків“, але знахур відмовився продати.

— „Я мушу особисто контролювати ваш здоровний стан, —

казав знахур. — Ви дуже поважно хворі, просто на вмиранні. Але я дам вам ліки проти хвороби й проти смерті!“

Він повісив на шию Мері дешеву монету, загорнуту в червону ганчірочку й зажадав за це десять доларів. Наступним разом Мері зайшла вже до знахура в товаристві одного пана. Вона просила, щоб дати ще одну монету для її хворої племінниці. Незнайомого пана вона назвала своїм свояком. Але цей свояк почав розглядатися по кімнаті настільки підозріло, що знахур занепокоївся й спитав: „Що ви, властиво, шукаєте?“ — „Вашу виказку та лікарський диплом!“ — відповів дитектив. Знахура ув'язнено. Під час судової розправи суддя назвав поведінку Мері героїською. Ліки, що їх вона прийняла від знахура, могли бути справді отрутою.

Другим разом Мері була обережнішою. Стежачи за іншим знахуром, вона сказала, що хворіє на ревматизм. Знахур на всі боки м'яв руку, мало що не зломив, а тоді продав їй пляшину ліків, що мали бути мішаниною цвинтарної землі з кров'ю смока й кістками чорного kota. За це Мері заплатила 10 доларів. На судовій розправі виявилось, що знахур заробив на своїх ліках багато грошей. Судова заля була переповнена наївними

людьми, що вірили в чудодійну силу й невинність знахура і, коли він виходив, тиснулися, щоб поцілувати його руки.

Раз Мері пощастило викрити дуже небезпечну знахурку, що сама себе називала „Богом післаною”. Жила вона в прекрасній віллі, прибраній килимами та різьбами. Дістатись до неї не було так легко. Коли Мері прийшла вперше, секретарка знахурки сказала, що „Богом післана” нікого не приймає без рекомендаційних листів. Спеціальністю знахурки було лікування дітей. Отже, Мері прийшла вдруге з підробленим рекомендаційним листом найславнішого дитячого лікаря. Цим разом двері відкрилися.

„Богом післана” стояла саме при вівтарі. Вона була одягнена в білу коронкову одіж. На вівтарі, прикрашеному зеленню й квітами, горіли свічки. Біля вівтаря півколом стояло дванадцятьох малих дітей. Знахурка почала дикий танок, що його продовжувала доти, аж поки знесилена не впала на землю. По кількох хвилинах підвелася, повела довкола зором, що губився десь у далечині, й промовила: „Бог дав мені ласку вилікувати цих дітей!” Опісля одне по одному притуляла до себе дітей, кажучи: „Я перебираю твою хворобу на себе”. Єдині ліки, що їх

вона давала дітям, — це була звичайнісінька солена вода. Між трьома дітьми, що ждали на виздоровлення, було троє хворих на туберкульозу, одне спаралізоване та одне сліпе. Вони потребували як найшвидшої лікарської опіки. Знахурка забиравала в них дорогий час, а в їхніх батьків гроші.

Відпровадивши дітей, знахурка ввела Мері до іншої кімнати та почала обстукувати її голову. По хвилині сказала: „Я потрясена до глибин жахливим станом вашої хвороби! Не розумію, як ви можете ще жити! Ваші жили скам'яніли”. Вона обійняла голову Мері рукою і, закривши мушлі її вух, потерла зверху пальцями, викликаючи шум. „Чуєте? — сказала вона — це шумлять ваші жили! Я дещо їх зм'якшила, але вони ще тверді, мов з каменя. Ваше життя висить на волосочку. Рятувати вас може лиш моє щоденне лікування.”

Вона зажадала просто неймовірно високої суми грошей. Опісля дала Мері трохи порошоків, що їх та мала приймати, і звеліла прийти наступного дня.

Мері заходила до знахурки тричі. В міжчасі з розмови вона дізналася про тисячі випадків „вилікування” і навіть дістала деякі фота, на те, мовляв, щоб післати хворій племінниці в А-

мериці, що її знахурка обіцяла вилікувати на віддаль. З третім разом біля входових дверей уже ждали детективи.

І цим разом судова заля була щерть переповнена людьми. Багато з них христилися, коли „Богом післану” впроваджувано на залю. Але коли переслухано свідків, серпанок тасмничости й „післанництва” розвіявся. Виявилося, що знахурка лікувала всі хвороби та ще й продавала незвичайно дорогі порошки „люби мене”. Одна багата молода жінка звернулася до неї за радою, як їй повернути серце невірному чоловіка. Знахурка продала їй за великі гроші солену воду, змішану із змеленим вугіллям, та веліла напоїти цим чоловіка. Коли жінка почала настоювати, щоб чоловік пив, то він розсердився й примусив її самій випити ці ліки. Жінка випила, захворіла й померла. Дивним дивом цей і інші подібні випадки були дуже докладно занотовані в картотеці, що її скрупулятно вела знахурка. Вона, мабуть, не сподівалася, що її будь-коли ув'язнять.

Довгі роки Мері була шефом бюро детективов, що їх завданням було виловлювати злодіїв по товарових маґазинах. Великі товарові маґазини мають по сто й більше детективов.

Мері постійно робила уважли-

вими своїх службовиків на ту велику відповідальність, що зв'язана з їхнім фахом. Вона пояснювала, що не йдеться про те, щоб зберегти товар підприємцеві, а про те, щоб зберегти молодих жінок і дівчат від спокуси. Коли жінку схоплять на крадіжці за першим же разом, то вона, певно, не піде вдруге красти.

Одного разу привели до Мері дівчинку не більше чотирнадцяти років, одягнену в скарпетки та круглий дитячий капелюшок. Її схоплено на крадіжці шовкових панчіх і пудри. Виявилося, що це була дочка відомого лікаря, учениця одного з найпорядніших інститутів. Вона пішла красти лише тому, що мати вдягала її в дитячий одяг, і з неї сміялися товаришки. Купити собі цих речей вона не могла, бо батьки не давали їй грошей.

Іншу молоду дівчину схоплено на крадіжці панчіх. Плачучи, вона розповіла, що, не маючи панчіх, вона не має змоги дістати праці. Самозрозуміло, в обох випадках дівчат не покарано.

Пані Мюллер чекала на приїзд своєї товаришки. В неї не переливалось, і вона стидалася своєї вбогости. Роблячи закупівлі, вона помітила гарну скатерку, що її не могла купити. Подумавши, як це було б гарно на привітання подружки накрыти нею

стіл, вона непомітно, здавалося, стягнула її з столика та вткнула у свою торбину. Але її помітили й привели на поліційну станицю. Сид перед чоловіком, перед дітьми, перед подругою. Мері Салівен перевірила картотку і, не знайшовши прізвища п. Мюллер між раніше зловленими злодіями, відпустила її додому.

Між крамничними злодіями є великий відсоток дівчат, що стоять напередодні вінчання. Проходячи попри багаті виставки, вони не можуть опертись спокусі, щоб не придбати собі якусь гарну річ на весілля. Рішаючись на цей вчинок, вони не думають про наслідки. Потім, коли їх зловлять, відіграються трагічні сцени. Нещасні створіння не лиш наражуються на кару, але й нівечать своє майбутнє родинне щастя. Звичайно, власники дають себе вмолювати просьбами й слізьми. Вони жадають тільки заяви, що злодійка вже більше не переступить порога їхньої крамниці.

Бувають також патологічні випадки. Наприклад, дружина багатого купця, п. Бравн, діставала два-три рази на рік напади kleptomанії. Вона заходила до найкращих маґазинів та брала собі все, що їй подобалося. На щастя, вона заходила все до тих самих крамниць. Продавці пові-

домляли чоловіка, він платив рахунок і будь-яких ускладнень не було.

До однієї ювелірної крамниці зайшла дуже елегантно вдягнена жінка. Пооглядавши різні речі, вона зігнулася, щоб поправити собі панчохи. В ту хвилину з її декольте пронеслося зрадливе торкотання будильника, що його вона була непомітно стягнула. Виявилося, що всі елегантні речі, в які ця жінка була вбрана, були крадені, а сама вона вже раніше була карана за злодійство.

Мері переконана, що професійних злодіємок ніяк вилікувати не можна. В'язниці не допомагають. Вони все наново стараються присвоїти собі чуже добро.

Зробивши небувалу кар'єру у своєму фаху, Мері Салівен ще не задоволилась. Вона забажала своє набуте знання передати іншим. Це її бажання також здійснилося. В 1927 році вона заснувала академію для поліцисток. Приймають до неї тільки жінок з вищою освітою. Викладають там карне право, психологію, суспільні науки тощо. Студентки знайомляться з усіми штучками кишенькового злодійства, вчать ся пливати й подавати допомогу в нещасливих випадках. Вони мусять вміти пізнати людину, навіть якщо вона ґрунтовно змінила своє об-

личчя. Частина злочинців старається уникнути кари, роблячи собі плястичні операції. Це не повинно змилити доброго детектива. Від 1934 року детективки вивчають стріляння з пістоля та джю-джітсу. Вони мусять також прекрасно опанувати акторське мистецтво. Не може бути такої ситуації, що в ній детективка розгубилася б. Вона мусить уміти вміло вести себе в кожному оточенні.

Вишколені поліцейстки заробляють дуже добре. Їхня перша однорічна заробітня платня переступає 2000 доларів. Потім вона швидко зростає, залежно від особистих здібностей. На вишкіл приймають жінок віком від 21 до 29 років. Вони не можуть визна-

чатися ні надто великою красою, ні помітною поставою (наприклад, надто грубі чи тонкі).

Мері Салівен з задоволенням дивиться на своє минуле: „Як не важка була моя праця, — каже вона, — я задоволена з неї і радо перейняла б її на себе вдруге. Я приймала на себе боротьбу з кожним злочинцем і була щасливою, коли могла перемогти його. Я мала щастя багатьом допомогти і врятувала не одне молоде життя. Дивлячися з перспективи на все, що мене в житті зустрічало, я можу сказати, що на світі є куди більше доброго, ніж злого. І жадне добро не залишається без заплати. Це одна з тих правд, що їх я навчилася під час моєї праці!”

Молодий чоловік, зачувши з дороги музику, зайшов до танцювальної залі. При вході попередив його дверник, що це бавляться глухонімі. Він все одно залишився і довгий час розглядав танцюючих, дивуючись, як це вони тільки одним зором схоплюють ритм танцю. Аж нараз помітив він дуже симпатичну дівчину. Діждавшись перерви, він підійшов до неї і, накресливши в повітрі пальцем коліщатко, запросив її до танцю.

Їм танцювалось так прекрасно, що молодий чоловік, не закінчивши ще цього танка, накреслив в повітрі ще одне коліщатко і так запросив дівчину до наступного. Але, під час того, як він в перерві між обома танками проходжувався і показував щось дівчині на мі'ги, підійшов до неї інший молодик і, вклонившись, сказав:

„Чи можу просити вас до наступного танцю?”

„На жаль ні! — відповіла дівчина. — Я обіцяла його ось цьому глухонімому!...”

СПІЛЬНИМ ЗУСИЛЛЯМ розбудуймо маґазин „Ми і Світ“

Вже в першому числі нашого журналу ми згадували про те, що починаємо нашу працю з дуже скромними матеріальними засобами. Але тоді ще Ви, Шановні Читачі, не були знайомі з нашим виданням і ми не знали ще Вашої думки про нього. Отже, нам було ніяково просити Вашої допомоги. Сьогодні, отримавши десятки найприхильніших листів і зустрівшись з прихильною оцінкою всієї преси, ми відважуємося виступити із закликом:

Допоможіть нам зробити цей журнал ще кращим і ще цікавішим! Створіть йому підстави тривалого існування й розвитку!

Є чотири можливості допомогти нашому Видавництву:

1. Приєднання нових передплатників. Подбайте про те, щоб у Вашому українському осередку не було людини, яка не читала б „Ми і Світ“! Подавайте нам адреси своїх знайомих в інших осередках чи в інших країнах, щоб і їм ми могли вислати наш маґазин! Пишучи листа, порадьте їм заprenумерувати собі „Ми і Світ“ і подайте їм нашу адресу!

2. Вплатення передплати на кілька місяців вперед. Для Вас однаково, коли Ви вплатите гроші, але Видавництву це велика допомога, бо ж відомо — найважчий початок!

3. Вплатення якоїсь суми у формі внутрішньої позики, що її Видавництво „Ми і Світ“ зобов'язується сплатити до року, рахуючи від дня вплатення.

4. Проведення збірки на «пресовий фонд» маґазину «Ми і Світ». Гроші, зібрані цим способом, не будуть уважатися власністю Видавництва, а тільки запозиченими в української спільноти. Ставши на власні ноги, Видавництво передасть їх на всенациональні цілі.

Прізвища громадян, що одним із цих чотирьох способів причиняться до розбудови нашого Видавництва, будуть видруковані в „Ми і Світ“.

Кожний з Вас, Шановні Читачі, має можливість вмурувати й свій камінець у підвалини цього наймолодшого українського видавництва. Ваш масовий відгук на наш заклик буде найкращим висловом популярності нашого видання та найкращим признанням для нашого журналу.

Ціна оголошень у журн. „Ми і Світ“: ціла сторінка — 15 дол., півстор. — 8 дол.
чверть стор. — 4 дол., одна восьма стор. — 2 дол.

Розшуків і дрібних оголошень не публікуємо.

